

ZLOČIN U MLINIŠTU

IZVJEŠTAJI SA PRAĆENJA GLAVNE RASPRAVE

8. ožujka 2011. godine – početak glavne rasprave i odluka o dokaznim prijedlozima

Izvištava: Marko Sjekavica, Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb

Suđenje prate i Martina Klekar, Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb, Monika Čavlović, Ured OEES-a u Zagrebu, novinari, snimatelji te ostala publika

Predsjednik vijeća, sudac Marijan Garac, otvorio je zasjedanje, objavio predmet glavne rasprave i sastav vijeća za ratne zločine, koje uz njega čine sutkinja Rajka Tomerlin Almer i sudac Zdravko Majerović. Stranke nisu imale primjedbi na sastav vijeća.

Utvrđeno je da su pristupile sve pozvane stranke i to: zamjenik ŽDO Jurica Ilić, 1. opt. Emil Črnčec s braniteljem Željkom Olujićem, 2. opt. Tihomir Šavorić s braniteljem Zvonimirom Hodakom i braniteljicom Tanjom Vranjican Đerek, 3. opt. Antun Novačić s braniteljicama Anom Marijom Gospočić i Laurom Valković, 4. opt. Robert Precehtjel s braniteljicom Gordanom Grubeša, 5. opt. Nenad Jurinec s braniteljem Markom Zečevićem, 6. opt. Goran Gaća s braniteljem Emirom Midžićem, 7. opt. Robert Berak s braniteljem Stipicom Akrapom.¹

Predsjednik vijeća uzeo je osobne podatke optuženika.²

Glavna rasprava započela je čitanjem optužnice ŽDO Zagreb broj K-DO-287/09 od 18. lipnja 2010. godine. Optuženike se tereti da su počinili ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl. 122. OKZRH tako što su dana 9. i 10. rujna 1995. godine u Mliništima u Republici Bosni i Hercegovini, po naredbi zapovjednika Ivana Koradea, strijeljali šestoricu zarobljenih pripadnika Vojske Republike Srpske i to: Radoslava Lakića, Pera Vidovića, Petra Jotanovića, Dragoslava Mutića, Borislava Vukića i jednu mušku osobu neutvrđenog identiteta.

¹ Svi optuženici nalaze se u pritvoru. Vanraspravno vijeće ŽS u Zagrebu optuženicima je rješenjem broj KV-rz-7/10 od 18. lipnja 2010. godine ukinulo pritvor, u kojem su se optuženici nalazili od 21. listopada 2009. godine, s obrazloženjem da je „razvidno da usmrćenju oštećenika nisu prethodile i neke druge radnje kao što su mučenje, ponižavanje, tortura ili kakvo neljudsko ponašanje od strane okrivljenika, a koje bi u kontekstu počinjenog kaznenog djela eventualno upućivale na osobitu okrutnost ili bezobzirnost“. U obrazloženju je također navedeno da je „neprijeporno svakom usmrćenju imanentna okrutnost odnosno bezobzirnost, međutim događaj za koji se optuženici terete kao i modus operandi, svakako ne sadrže osobito okrutan način postupanja“. VSRH je po žalbi ŽDO Zagreb ukinuo navedeno rješenje te su optuženici vraćeni u pritvor.

² Iz istih je među ostalim proizašlo da su svi optuženici višestruko odlikovani u svezi njihovog sudjelovanja u Domovinskom ratu, a da su 6. i 7. optuženi još uvijek pripadnici HV-a.

Optuženici su pojedinačno izjavili da su **razumjeli optužnicu** i, nakon što su propisno upozoreni o svojim procesnim pravima, izjavili su da se **ne osjećaju krivima**.

Zamjenik ŽDO u Zagrebu predložio je da se ispituju svjedoci³ i izvedu materijalni dokazi⁴. S njegovim dokaznim prijedlozima složili su se branitelji i braniteljice optuženika, s time da je braniteljica 2. opt. predložila da se u svojstvu svjedoka ispituju neke od osoba koje su ispitane u predhodnom postupku⁵ i jedna osoba koja do sada nije ispitana⁶. Zamjenik ŽDO se složio s dokaznim prijedlozima braniteljice 2. optuženika.

Sudsko vijeće je donijelo **rješenje** kojim se usvajaju suglasni dokazni prijedlozi stranaka.

Glavna rasprava je odgođena i nastavit će se 28. ožujka, 7., 8., 11., 18., 19., 20. travnja, 9., 10., 11., 12., 13., 23., 24., 25., 26. i 27. svibnja u 9 sati.

28. ožujka 2011. godine – dokazni postupak

Izveštava: Marko Sjekavica, Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb

Suđenje prate i Jelena Đokić Jović, Documenta; Martina Klekar, Građanski odbor za ljudska prava; Maja Kovačević Bošković, Građanski odbor za ljudska prava; Monika Čavlović, Ured OEES-a u Zagrebu; novinari; članovi obitelji optuženika

Glavna rasprava nastavljena je prelaskom na **dokazni postupak**.

³ Zamjenik ŽDO je predložio da se ispituju u svojstvu svjedoka: Slobodan Jamić, Davor Pajtak, Branko Žećelj, Stjepan (Stevo) Pikivača, Franjo Ferlin, Marinko Šveda, Milan Čekada, Milan Kramarić, Josip Haramina, Mihajlo Brmbota, Željko Ivan Fuček, Vlado Čavić, Mario Moguš, Zlatko Šoltić, Ivica Okički, Miroslav Kokan, Božidar Galović, Dean Bohnec, Ivan Đaferović, Ivica Šostarec, Kristian Čizmak, Mario Čuvalo, Vladimir Bačani, Nenad Pajtak, Mario Zalezina, Tihomir Podnar, Boštjan Rižmarić, Alojz Smetiško, Denis Štefanac, Miroljub Spasojević, Željko Hučić, Zoran Matelko, Mladen Broz, Josip Delija, Miljenko Hajsok, Mario Tukač, Damir Liber, Branko Turković, Zoran Štefanac, Miljenko Kajba, Zlatko Slatinac. Predložio je i ispitivanje sudsko–medicinskog vještaka dr. Dušana Zečevića.

⁴ Zamjenik ŽDO predložio je da se pročita: izvješće o uhićenju i dovođenju optuženika, izvješće Odjela kriminalističke policije, Pukovnije vojne policije hrvatske kopnene vojske, zapovjed za napadnu operaciju MORH-a, Glavnog stožera, Zbornog područja Split, ratni dnevnik VII gardijske brigade HV-a za dane 8., 9. i 10. rujna 1995. godine, kartice nestalih osoba, zapisnici o identifikaciji, sudsko–medicinskoj i kriminalističko tehničkoj obradi mrtvih tijela, zapisnici o identifikaciji ekshumiranih leševa Okružnog suda u Banja Luci s fotodokumentacijom za Radoslava Lakića, Peru Vidovića, Petra Jotanovića, Dragoslava Mutića i Borislava Vukića, organizacijska karta III bojne, VII gardijske brigade HV-a, popis pripadnika III bojne, VII gardijske brigade HV-a, popisna lista za obračun borbenog doplatka III bojne, VII gardijske brigade HV-a.

⁵ Braniteljica 2. opt. predložila je da se kao svjedoci ispituju: Stjepan Cerovečki, Ivo Viljevac, Robert Kahrina, Željko Dvekar, Srećko Vusić, Josip Marčela, Dean Bohnec.

⁶ Braniteljica 2. opt. predložila je da se kao svjedok ispita i Josip Mavrek koji je bio vozač 2. optuženika cijelo vrijeme rata.

Svjedok Ivan Đaferagić

U svom svjedočkom iskazu rekao je da je u vrijeme kritičnog događaja bio pripadnik 1. satnije, 1. bojne, 7. gardijske brigade Hrvatske vojske, u svojstvu običnog vojnika, pješaka, bez čina i bez velikog vojničkog iskustva, a tada je imao 18 ili 19 godina. Zapovjednik njegove stanije bio je Božidar Galović, a rekao je da misli da je zapovjednik 1. bojne bio Boris Zveker. Na mjesto događaja došli su iz pravca Glamoča, nalazili su se na bojištu u Bosni i Hercegovini, a nakon predaje zarobljenika su nastavili dalje, prema brdima, na kojima su im bile pozicije. Kada su uhvatili neprijateljske vojnike, koji su nosili JNA SMB uniforme, izvukli su iste iz auta marke Mitsubishi, a bilo ih je 4 ili 5. Jedan od njih je rekao da je vojni policajac, a drugi da je kontraobavještajac. Na pištolju koji su odzeli jednome od njih pisalo je 'major' i prezime 'Lekić' ili 'Lakić', a sam taj zarobljenik, koji je bio dosta visok i snažniji te imao 50ak godina, rekao je da je major. Jedan od zarobljenika je bio dosta visok, možda preko 2m i dosta mršav, a bio je 1976. godište. Treći zarobljenik je bio najveći i imao je 40ak godina. Prilikom zarobljavanja, jedan od tih neprijateljskih vojnika imao je bombu u ruci, a major je držao ruku na mjestu za pasom, gdje mu se nalazio pištolj.

Svjedok je rekao da su on i drugi hrvatski vojnici, kojih se više ne sjeća, razoružali neprijateljske vojnike, potom ih vezali i kamionom marke „Deutz“, koji je došao nakon zarobljavanja, a bio je u vlasništvu njihove stanije, odvezli u zapovjedništvo 7. gardijske brigade. O zarobljavanju je zapovjednik satnije Galović odmah obavijestio zapovjedništvo brigade. Prema zarobljenicima su se ponašali uredno, u skladu sa zakonom, a svjedok je iskazao da su bili upoznati sa Ženevskim konvencijama i to još prije, od strane zapovjednika. Svjedok je sjedio s još dvojicom hrvatskih vojnika otraga u kamionu, zajedno sa zarobljenicima, a naprijed u kabini, je uz vozača bio još jedan vojnik.

Po dolasku u zapovjedništvo, general Ivan Korade naredio je zarobljenicima da se skinu, tako da su ostali u donjem vešu, koji je, za razliku od zelenog donjeg veša hrvatskih vojnika, bio bijele boje. General Korade osobno je vojnike prepratio u štalu. Za ubojstvo zarobljenika svjedok je čuo od istražnog suca⁷.

Svjedok Dean Bohneć

Rekao je da je bio pripadnik 1. voda, 1. satnije, 1. bojne, 7. gardijske brigade, s kojom je sudjelovao u vojnoj akciji, u vrijeme kad se dogodio inkriminirani događaj, a to je bilo 1995. godine. Svjedok se nije mogao sjetiti mjeseca niti dana ovog zarobljavanja, nego samo da se isto zbilo oko 12 ili 13 sati. Njegova satnija zarobila je 5 neprijateljskih vojnika, za koje je svjedok iskazao da nije vidio jesu li bili naoružani i rekao je da su neki od njih nosili vojne uniforme. General Korade zapovjedio je svjedokovom neposrednom zapovjedniku Božidaru Galoviću da se vojnici dovedu u zapovjedništvo 7. gardijske brigade. Svjedok sa zarobljenicima nije komunicirao, budući da se vozio na suvozačkom mjestu, a zarobljenici su bili sa dvoje, troje ili četvero hrvatskih vojnika, koji su ih čuvali u ceradnom dijelu vojnog kamiona, poslanog iz zapovjedništva brigade. Ti hrvatski vojnici su bili pripadnici njegove satnije, ali svjedok se nije mogao sjetiti njihovih imena niti prezimena i rekao je da ih se više ne sjeća. Zarobljenike nitko nije tukao niti maltretirao.

⁷ U svom iskazu danom pred istražnim sucem ovaj svjedok je još rekao da je vozilo u kojem su se nalazili neprijateljski vojnici prije zarobljavanja imalo banjalučke registracije, a da je zarobljene vojnike u Zapovjedništvo otpratio crni džip zagrebačkih registracija. Iskazao je da je general Korade šamarao neke od zarobljenika, po njihovom dovođenju u Zapovjedništvo.

Po dolasku u zapovjedništvo, gdje su iskricali zarobljenike, iz kuće zapovjedništva je izašao general Korade, kojemu je svjedok predao fascikle s dokumentacijom, uzete iz automobila u kojem su uhvaćeni neprijateljski vojnici.

Do istrage u predmetnom kaznenom postupku, svjedok nije znao da su zarobljenici ubijeni.

Svjedok Miroljub Spasojević

Iskazaio je da je *tempore criminis* bio pripadnik 1. pješačke bojne, zapovjednik 2. pješačkog voda, u sklopu 7. gardijske brigade HV-a te da su bili na području Mliništa, u Bosni i Hercegovini. Imao je čin potporučnika. Rekao je da je bilo jutro jednoga dana u rujnu ili listopadu 1995. godine, kada je njegova satnija zarobila 3 ili 4 neprijateljska vojnika na području šuma iznad Glamočkog polja. Neprijateljski vojnici, odjeveni u maskirne uniforme, došli su im u susret cestom, u terenskom vozilu, dragovoljno su izišli iz vozila i tada su bili razoružani te odvezeni u Zapovjedništvo 7. gardijske brigade. Nakon zarobljavanja neprijatelja, svjedok je rekao da se njegova satnija nastavila kretati prema vrhu brda gdje su se trebali spojiti s 3. bojnjom.

Svjedok Božidar Galović

Rekao je da je do zarobljavanja neprijateljskih vojnika došlo oko 8 ili 9 sati ujutro, da je samo zarobljavanje trajalo par minuta i da su zarobljenici odvezeni u Zapovjedništvo bojne koje je bilo u pokretu, a taj prijevoz je trajao najviše jedan sat. Ujutro, istoga dana, svjedok je vidio drugooptuženog Tihomira Šavorića, na brifingu, prije akcije, ali isti nije krenuo sa svjedokom i njegovim vojnicima. Prvooptuženog Emila Črnčeca tom prilikom nije vidio. Svjedok je rekao da je pogledao u vojnu knjižicu jednoga od zarobljenika i utvrdio da se radio o majoru Borivoju Lakiću. Osim njega, zarobljena su i dvojica vojnih policajaca, što je zaključio po njihovim bijelim opasačima. Da je jedan od zarobljenika bio oficir, vidjeli su iz njegove vojne knjižice drugi hrvatski vojnici i utvrdili da se radilo o kapetanu. Zarobljeni vozač je bio relativno mlađi čovjek. Svjedok nije čuo što se kasnije dogodilo sa zarobljenicima, nije čuo da su maltretirani niti udarani prilikom prijevoza u zapovjedništvo niti da su ubijeni.

Glavna rasprava je odgođena i nastaviti će se 7., 8., 11., 18., 19., 20. travnja, 9., 10., 11., 12., 13., 23., 24., 25., 26. i 27. Svibnja 2011. Godine, u 9 sati.

07. travnja 2011. godine – dokazni postupak

Izvjštava: Maja Kovačević Bošković, Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb

Suđenje prate: Laura Fernandez, Monika Čavlović i Biljana Alavanja, Ured OEES-a u Zagrebu; novinari; članovi obitelji optuženika

Svjedok Marijan Moguš

Rekao je da se njegova postrojba nalazila na području Mliništa, dok je vod bio stacioniran u zaseoku Halapići. U mjesecu rujnu ili listopadu 1995. godine, drugog dana vojne akcije, doveden je prvo jedan neprijateljski vojnik, a zatim još petorica. Smješteni su u jednu štalu. Čuvao ih je njegov vod. Stražu su čuvali unutar same štale i to po trojica, dvojica, ali i po jedan, naoružani

automatskim puškama. Sjeća se da su pripadnici njegove postrojbe dovezli sa bojišta mrtve neprijateljske vojnike u kamionu. Mrtva tijela su istovarena iz kamiona. Naređeno je da ih istovaruju i zarobljeni neprijateljski vojnici, što su oni i činili, osim jednog ranjenog zarobljenika koji je stajao sa strane.

Čuo je da je u jednog od zarobljenih vojnika pucao drugooptuženi Tihomir Šavorić. Nije vidio njihova mrtva tijela. Čuo je da je zapovjednik 7. gardijske brigade general Ivan Korade naredio da se ti vojnici ubiju. Prije nego su vojnici strijeljani stražari su bili udaljeni sa stražarskih mjesta tako da se nije moglo vidjeti što se događalo oko štale. Kuća u kojoj su se nalazili bila je udaljena od štale oko 200 m, a između kuće i štale nalazila se još jedna kuća, u kojoj je bilo smješteno zapovjedništvo brigade.

Branitelj drugooptuženog stavio je **primjedb**u na iskaz svjedoka kao neistinit. Navelo je da o određenim okolnostima okrivljenik ima izvrsno sjećanje, dok se ne sjeća od koga je čuo da je drugooptuženik pucao u neprijateljskog vojnika.

Svjedok Zlatko Šoltić

Bio je pripadnik 7. gardijske brigade. Čuvao je zarobljene neprijateljske vojnike. Rekao je da su vojnici u vodu pričali kako su neprijateljski vojnici strijeljani, no ne sjeća se tko je to točno pričao. Nije mogao točno opisati neprijateljske vojnike, no sjeća se da su bili u donjem rublju. Jedan od njih imao je dugo donje rublje i pretpostavlja da je on bio najstariji. Razgovarao je samo sa jednim zarobljenim vojnikom, i to kada je taj zarobljenik morao ići mokriti. Kako bi taj vojnik mogao obaviti nuždu, odvezali su ga. Prije nego su zarobljenici strijeljani, vojnici koji su čuvali stražu bili su udaljeni. Nije se mogao sjetiti tko je naredio da se stražari udalje. Dodao je da su u ubojstvu neprijateljskih vojnika sudjelovali vojnici 3. bojne, ali ne može reći koji su to vojnici bili.

Obrana drugooptuženog stavila je **primjedb**u i na ovaj iskaz, iz istih razloga kao i na prethodni iskaz.

Svjedok Ivica Šostarec

Kazao je da su se zarobljeni neprijateljski vojnici nalazili u štali i da je on ondje čuvao stražu. Nije prisustvovao dovođenju zarobljenika, no poznato mu je da je prvo dovedeno pet zarobljenika, a potom još jedan, koji je bio ranjen u ruku. Misli da su boravili u toj štali dva dana. Sljedeće jutro bio je na straži kada je general Korade izdao zapovijed da se svi udalje od štale. U tom trenutku s njim na straži bio je Franjo Ferlin. On je odmah otišao u kuću u kojoj su bili smješteni, dok za Ferlina ne zna je li i gdje otišao. Ne sjeća se je li osim generala Korade, koji je izdao naredbu, bio još tko prisutan. Nakon napuštanja straže nije čuo nikakvu pucnjavu. Čuo je da su zarobljeni neprijateljski vojnici ubijeni, no nije mu poznato gdje je to učinjeno. Nije vidio njihova mrtva tijela. Za ubojstvo je čuo od osoba iz voda. Moguće je da su mu to rekli Ferlin, Moguš ili Ružičić.

Obrana drugooptuženog stavila je **primjedb**u i na ovaj iskaz, iz istih razloga kao i na prethodne iskaze.

Svjedok Zoran Matelko⁸

⁸ Svjedok je ispitan u istrazi i to 5. lipnja 2009. i 2. ožujka 2010. godine.

Bio je pripadnik 3. bojne topničke bitnice, zapovjednik desetine. Rekao je da se ne sjeća da su za vrijeme akcije, koja je trajala par dana, na njihove položaje dovedeni bilo kakvi neprijateljski vojnici.⁹ Rekao je da je u akciji poginuo zapovjednik 3. satnije Ivan Tot. Tot je išao u izviđanje, u kojemu je i nastradao upavši u zasjedu. S njim je bio vozač po imenu Bračun. Poznaje sve optuženike. Oni su bili njegovi prijatelji i suborci. Nije čuo da je general Korade naredio da se zarobljenici strijeljaju.

Svjedok Marinko Švenda¹⁰

Bio je zapovjednik ABKO voda koji se nalazio u sastavu 7. Gardijske brigade. Rekao je da je akcija „Maestral“ trajala jedan dan i jednu noć. Njegov vod, koji je čuvao stražu kod zapovjedništva gardijske brigade, ali i zarobljene neprijateljske vojnike, zadržao se u selu Halapići tri dana. Ne sjeća se od koga je čuo da je jednog neprijateljskog vojnika, po činu potporučnika¹¹, ubio drugooptuženi Tihomir Šavorić. Njega tog dana nije vidio. Također se ne sjeća tko mu je govorio da je neprijateljskog vojnika, po činu majora, ubio general Korade. Rekao je da ne zna tko je ubio dvojicu vojnih policajaca koji su predani pripadnicima Topničke bitnice 3. bojne. Dodao je kako nema saznanja ni o tome tko je ubio preostalu dvojicu neprijateljskih vojnika.

Svjedok Franjo Ferlin¹²

Bio je pripadnik 7. Gardijske brigade i kao pripadnik samostalnog voda držao je stražu i osiguravao zapovjedništvo brigade. Rekao je da je s udaljenosti od nekoliko metara vidio kada je general Korade naredio drugooptuženom Šavoriću da puca u zarobljenog potporučnika. Prisutni su bili i Pajtak, Šoltić i Kajba te prvooptuženik. Ne sjeća se točno koliko je hitaca drugooptuženik ispalio, ali misli da ih je ispalio više. Kazao je da se ne sjeća u koji dio tijela su ispaljeni hici. Ne sjeća se da li su, u trenutku kada je pucano u potporučnika, svi zarobljenici bili izvedeni iz štale. Nije siguran je li taj događaj još netko posmatrao. Događaj se zbio u popodnevnim satima.

U trenutku kada su došli pripadnici bitnice 3. bojne, osobama koje su čuvali stražu, uključujući i njega, naredeno je da se udalje. Otišli su u dvorište gdje se nalazilo zapovjedništvo 7. gardijske brigade. Čuo je rafalnu paljbu, ali nije mogao reći tko je pucao u ostale zarobljenike. Nije mu poznato je li u tome sudjelovao netko od pripadnika njegovog voda.

⁹ Predsjednik vijeća ukazao je svjedoku na odstupanja u iskazima, konkretno da je prilikom iskazivanja 5. lipnja 2009. g. opisivao dvojicu ili trojicu zarobljenih vojnika vojske Republike Srpske. Tada je navodio i kako su ti vojnici bili odjeveni, da su bili prljavi. Istom je prilikom naveo da je došlo do „meteža“ kada su ti zarobljenici dovedeni.

¹⁰ Svjedok je ispitan u istrazi i to 3. lipnja i 18. prosinca 2009. godine.

¹¹ Iako je iskazujući u istrazi 3. lipnja 2009. rekao da je sat vremena nakon što je čuo hitac vidio tijelo ubijenog potporučnika, na upit zamjenika ŽDO pojasnio je kako nije siguran da li se radilo o potporučniku. Štoviše, ne zna da li se radilo o tijelu nekog od zarobljenih vojnika neprijateljske vojske ili se radilo o mrtvom tijelu dovezenom sa bojišta. Tijelo koje je vidio ležalo je na leđima, odjeveno u donje rublje. Rana se nalazila na prsima. Oko mrtvog tijela bilo je tragova krvi, a nalazilo se u blizini drugih tijela dovezenih sa bojišta

¹² Svjedok je u istrazi ispitan u tri navrata. Rekao je da ostaje kod iskaza danog prvi puta u istrazi te je potvrdio da je prilikom ispitivanja u drugom i trećem navratu došlo do određenih odstupanja u odnosu na prvi iskaz.

Obrana drugooptuženog stavila je **primjedu** na iskaz svjedoka, navodeći da je svjedok u inkriminirano vrijeme konzumirao alkohol, da se liječi od alkoholizma te da je zbog toga svjedokov iskaz kontradiktoran, neistinit i nevjerodostojan.

8. travnja 2011. godine – nastavak dokaznog postupka

Izveštava: Martina Klekar - Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb

Suđenje prate: Maja Kovačević Bošković – Građanski odbor za ljudska prava, Monika Čavlović–Ured OEES-a u Zagrebu, predstavnice Veleposlanstva Kraljevine Švedske

Na današnjem ročištu ispitana su tri svjedoka: Kristijan Čizmak, Davor Pajtak i Miljenko Kajba. Svjedok Zlatko Slatinec, za kojeg je dostava poziva vraćena s naznakom da je nepoznat na navedenoj adresi, nije pristupio, a od strane policije još nije obavljena zatražena terenska provjera adrese.

Svjedok KRISTIЈAN ČIZMAK

Svjedok je naveo da je on u kritično vrijeme bio pripadnik 7. gardijske brigade i samostalnog voda ABKO, a zapovjednik da mu je bio Marinko Švenda. Vojna akcija „Maestral“ trajala je par dana te se sjeća da su neprijateljski vojnici zarobljeni drugi dan akcije. On osobno nije sudjelovao u toj akciji, ali je u jednom navratu u trajanju od dva sata čuvao neprijateljske vojnike zatvorene u jednoj „šupi“, i to tako da se on nalazio izvan te „šupe“, a drugi vojnik, kojemu se svjedok više ne sjeća imena, unutar nje, skupa sa zarobljenicima, pa se tako svjedok više ne sjeća je li on uopće vidio te zarobljenike. Zarobljenici su u toj „šupi“ bili dva dana. Drugoga dana u poslijepodnevnim satima zapovjednik Švenda im je rekao da se sklonu u kuću u kojoj su bili stacionirani, a koja je od te „šupe“ bila udaljena nekih 30 metara. Nakon što se udaljio nije čuo nikakvu pucnjavu. On je otamo otišao zajedno sa Stjepanom Ružičićem. U nastavku iskaza, a vezano uz predočenje dijela iskaza svjedoka Ferlina od strane zamjenika ŽDO-a, iz kojega proizlazi da se nešto već bilo dogodilo kada im je naredeno da se sklonu u kuću, svjedok je pojasnio da zapovjednik Švenda nije osobno naredio da se maknu od te „šupe“, nego da mu je takvu naredbu prenio Stjepan Ružičić, i to u trenutku u kojem se on već nalazio u kući u kojoj su bili stacionirani, tako da se on ustvari nije ni nalazio kod „šupe“ kad je izdana naredba.

Od optuženika svjedok poznaje jedino I.-opt. Emila Črnčeca i II.-opt. Tihomira Šavorića, te ne zna jesu li oni bili prisutni kritične zgrade.

Za zarobljene neprijateljske vojnike kasnije je čuo da su „likvidirani“ te se u njegovom vodu pričalo da je to naredio general Korade, za kojega je naveo da je bio beskompromisan i da su se njegove zapovjedi morale izvršavati bez pogovora. Na predočenje dijela iskaza iz istrage u kojem je ustvrdio da su mu Ferlin i Pajtak rekli da su ovi zarobljenici ubijeni, svjedok je naveo da je moguće da su mu oni to uistinu i rekli, ali da se više ne sjeća.

Nije mu poznato tko je te neprijateljske vojnike doveo ondje, a ni tko ih je odveo otamo, te nije vidio bilo kakva zlostavljanja neprijateljskih vojnika.

Ivicu Tota nije poznavao, no par dana nakon što je pored „šupe“ čuvao stražu čuo je da je on poginuo te da je njegov vozač zarobljen.

Svjedok MILJENKO KAJBA

U kritično vrijeme bio je pripadnik 7. gardijske brigade HV, i to samostalnog voda ABKO, u kojemu je bilo dvadesetak vojnika, a čiji je zadatak bio, između ostaloga, i čuvanje straže zapovjedništva te čuvanje neprijateljskih ratnih zarobljenika. Zapovjednik voda bio je Marinko Švenda. Koliko se sjeća, na područje Mliništa su došli u rujnu 1995. godine. Više se ne sjeća koliko je vojna akcija „Maestral“ trajala, jer je u to vrijeme bio sklon alkoholu, a u međuvremenu je obolio od PTSP-a.

U jednom navratu je u nekoj „štali za ovce“ čuvao dvojicu ili trojicu zarobljenih neprijateljskih vojnika, no on ne zna tko ih je ondje doveo, nije mu poznato što se s njima dogodilo, niti je čuo da su isti ubijeni. Također mu nije poznato da je Marinko Švenda naredio da se stražari koji su čuvali neprijateljske vojnike maknu od štale, a ni da je general Korade naredio da se ti zarobljenici ubiju.

Naveo je da iz viđenja poznaje sve optuženike te da o kaznenim djelima što im se stavljaju na teret nema nikakvih saznanja.

Nakon što mu je zamjenik ŽDO-a predočio dio iskaza svjedoka Ferlina da su se po zapovjedi maknuli od štale gdje su se nalazili neprijateljski vojnici, nakon čega su otišli u dvorište zapovjedništva 7. gardijske brigade, kojom zgodom su se ondje, osim svjedoka Ferlina, nalazili i svjedoci Kajba, Pajtak i Šolčić, svjedok je naveo da to nije istina, nego da se on nalazio u kući gdje su bili stacionirani.

Na upit II.-optuženika svjedok je naveo da nije čuo, niti je on bilo kome izjavio, da je formiran neki streljački vod i da su mnogi htjeli sudjelovati u tom streljačkom vodu, i to vojnici iz njegovoga voda.

Svjedok DAVOR PAJTAK

Budući da je u dijelu svoga drugog iskaza danog u istrazi 30. studenog 2009. odstupio od svojega ranijega iskaza danog također u istrazi 2. lipnja 2009. godine, predsjednik vijeća ga je upozorio na tu činjenicu. Naime, svjedok je u prvom iskazu naveo da je zarobljenog potporučnika osobno ubio Tihomir Šavorić, a da je on to osobno vidio jer je stajao sa strane. Iskazao je da je prvo general Korade naredio vozaču Turkoviću da puca u tog potporučnika, no da ovaj to nije htio učiniti; potom da je naredio drugom vojniku, kojemu je u pokušaju da puca zatajio pištolj, a da je potom naredio Šavoriću da puca iz pištolja kojega je imao kod sebe, u kojem trenutku se potporučnik nalazio ispred njega okrenut licem u lice, te da je Šavorić ispalio jedan hitac od kojega ovaj nije, a potom i drugi hitac od kojega je pao. U drugom iskazu u istrazi svjedok je iskazivao skroz drugačije, odnosno da on nije vidio tko je pucao u tog potporučnika. Upitan da pojasni zbog čega je promijenio iskaz, svjedok je rekao da ne može objasniti zašto je tako kazivao u prvom navratu. Također mu je predsjednik vijeća predočio dio njegovog prvoga iskaza u kojemu je naveo da su ostali zarobljenici bili izvedeni iz štale nakon što je ubijen potporučnik nekih pedeset metara dalje te da je čuo kako iz tog smjera dolazi rafalna pucnjava. Međutim, svjedok je na današnjem ročištu naveo da se ne sjeća da je to rekao kod istražnog suca. Kada mu je zamjenik ŽDO-a predočio dio iskaza Franje Ferlina u kojemu je isti naveo da je i ovaj svjedok bio prisutan kada je Šavorić pucao u potporučnika, svjedok je iskazao da to nije istina te da on taj događaj nije vidio.

Nadalje je svjedok iskazao da u svemu ovome I.-optuženi nije ni na koji način sudjelovao. Dodao je da mu je ime Šavorić nametnuto i to prilikom prvoga ispitivanja kod Policije. Na upit braniteljice II.-optuženika izjavio je da je točno da nije čitao zapisnik o svom prvom ispitivanju, no da ga je unatoč tome nakon ispitivanja potpisao. Naime, slušao je diktat istražnog suca, no ne može se sada sjetiti koliko točno i pažljivo.

Zaključno je svjedok naveo da se tek kada je ispitivan u policiji sjetio za okolnost da je Korade naredio Turkoviću da puca, a nakon što mu je to pročitao.

Zapažanja:

Zamjenik ŽDO-a je reagirao na upite braniteljice II.-optuženika svjedoku Pajtaku, konstatirajući da braniteljica svjedoka ispituje o sadržaju službenih zabilješki sačinjenih kod policije, što nije dopušteno.

11. travnja 2011. godine – nastavak dokaznog postupka

Izvještava: Martina Klekar - Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb

Suđenje prate: Maja Kovačević Bošković – Građanski odbor za ljudska prava, Monika Čavlović – Ured OEES-a u Zagrebu, predstavnica Veleposlanstva Republike Finske

Na današnjem ročištu ispitani su svjedoci Branko Žeželj, Josip Delija i Željko Hučić, dok je svjedok Slobodan Jamnić dopisom od 4. travnja 2011. g. izvijestio sud da se nalazi u Južnom Sudanu, gdje će provesti idućih pet mjeseci, zbog čega nije u mogućnosti odazvati se pozivu.

Svjedok JOSIP DELIJA

U kritično vrijeme bio je savjetnik u SIS-u, nakon što je pred ljeto 1995. g. general Korade smijenio njegovog pomoćnika za sigurnost Josipa Kurinjaka, te je svjedok nastavio obnašati njegove poslove po zapovjedi navedenog generala. Naveo je da mu ništa nije poznato u vezi zarobljenih vojnika Republike Srpske. U trenutku njegovoga dolaska na ratište u Mliništima akcija je već bila u tijeku, kada je saznao da su zarobljena dva vojnika Republike Srpske. On ne zna odakle su oni dovedeni u zaseok Halapići, a vjeruje da su zarobljeni u toj akciji. Svjedok je s njima razgovarao i zabilježio njihova imena i prezimena, iz kojih je zaključio da je riječ o Muslimanima. Nije bio nazočan kada su isti dovedeni, a vidio je da su ih odveli pripadnici Vijeća obrane, o čemu je obavijestio svoju operativnu skupinu, koja se u to vrijeme nalazila negdje ispred Glamoča. Po dolasku u Halapiće u rujnu 1995. g., svjedok je čuo da je Tot ubijen, a njegov vozač Josip da je zarobljen, no više se ne sjeća tko mu je to rekao. U vezi tog zarobljenog vozača trebao je napraviti određeni „dosje“ te ga poslati Operativnoj grupi, koja je bila pod zapovjedništvom borbene akcije koja se u to vrijeme odvijala. Istoga dana se vratio u Tribunj, gdje je bilo zapovjedništvo 7. gardijske brigade. Nije mu poznato je li u to vrijeme netko od djelatnika SIS-a dolazio u taj zaseok i ispitivao neprijateljske ratne zarobljenike. Osim toga puta, svjedok više nije dolazio u Halapiće ili na šire područje Mliništa.

Svjedok je naveo da od optuženik poznaje Emila Črnčeca i Tihomira Šavorića, da nema nikakvih saznanja o kaznenim djelima što im se optužnicom stavljaju na teret te da ostale optuženike ne poznaje.

Obavljanje navedene funkcije djelatnika SIS-a nije mu davalo ovlast da nekoga ispituje ili traži informacije u vezi nestanka ratnih zarobljenika, jer je to bilo u nadležnosti zapovjednika brigade generala Koradea, za kojega je ustvrdio da je bio bahat te da se potcjenjivački ponašao prema vojnicima.

Za svjedoka Franju Ferlina svjedok nikada nije čuo.

Svjedok ŽELJKO HUČIĆ

Svjedok je u kritično vrijeme obavljao dužnost načelnika obavještajnih poslova 7. gardijske brigade. Naveo je da mu ništa nije poznato u vezi zarobljavanja neprijateljskih vojnika za vrijeme akcije „Maestral“, odnosno da ne zna ni kada su zarobljeni, ni koliko ih je bilo niti što se s njima dogodilo. On se u to vrijeme nalazio na jednom brdu, u kamionu u kojem je bio uređaj za ometanje veza, i više se ne sjeća koliko je to mjesto bilo udaljeno od zapovjedništva 7. gardijske brigade.

Od optuženika poznaje Emila Črnčeca i Tihomira Šavorića, dok ostale zna samo iz viđenja. Črnčec mu je bio prvi nadređeni te ga je opisao kao profesionalnog vojnika, koji se tako i ponašao prema svojim kolegama u brigadi. Poznato mu je da se optuženici terete da su poubijali neke zarobljene vojnike Republike Srpske, a to je prvi put čuo 2004. g. kada je pozvan u policiju u Heinzlovoj ulici u Zagrebu. Svjedok je bio nadređen Slobodanu Jamniću, jer je on bio savjetnik u obavještajnim poslovima 7. gardijske brigade. Isti je za vrijeme akcije „Maestral“ bio savjetnik za izvidničke poslove, dok je on bio s vodom za elektronsko djelovanje iz čega proizlazi da oni nisu skupa radili, jer su se nalazili na različitim pozicijama tijekom akcije. Rečena akcija trajala je duže vrijeme i bila je uvod u oslobađanje Jajca. Provedene su akcije „Maestral 1“ i „Maestral 2“, a on je sudjelovao u obje.

Svjedok BRANKO ŽEŽELJ

Predsjednik vijeća mu je predočio njegove iskaze od 1. lipnja 2009. g. i od 8. siječnja 2010. g., te je svjedok naveo da ostaje kod istih. U tim je iskazima, u bitnom, naveo da je u kritično vrijeme bio pripadnik 7. gardijske brigade te da je radio na poslovima promidžbe i popune brigade. Sjeća se kako je došao u zapovjedništvo 7. gardijske brigade na područje Mliništa i da je tamo vidio pet zarobljenika vojske Republike Srpske, koji su se nalazili zatvoreni u jednoj stražari. Njihov ga je izgled dosta potresao, jer su svi bili bez uniformi i pretučeni. Nakon toga je otišao iz zapovjedništva na prvu crtu bojišnice i nije vidio što se s njima dogodilo. No, kasnije ga je posjetio jedan pripadnik 7. gardijske brigade, koji mu je ispričao da je on toga dana, kada su ovi zarobljenici ubijeni, bio na straži te da je u jednoga od njih pucao Tihomir Šavorić, koji je u to vrijeme bio zapovjednik 3. bojne 7. gardijske brigade.

Mladić koji mu je pričao o navedenim događajima, a koji je radio u „Plivi“, zvao se Zaim Imamović. On mu je rekao da čuva stražu u zapovjedništvu 7. gardijske brigade, no svjedok ga na tom mjestu nije vidio kada je ondje dolazio. Za njegovo ime svjedok nije upitan prilikom davanja ranijih iskaza. Nakon liječenja u Krapinskim Toplicama, gdje su razgovarali o tome, nije ga više sretao.

Na upit braniteljice II.-optuženika, svjedok je naveo da je, nakon što se vratio s crte bojišnice u zapovjedništvo, primijetio da su pripadnici straže i ostali svi bili blijedi te da su svi šutjeli, iz čega se dalo zaključiti da se nešto strašno dogodilo. General Korade je kritične zgrade bio pod utjecajem alkohola. Kasnije je čuo da su ti zarobljenici bili ubijeni te mu je tada postalo jasno zbog čega su straža i ostali bili u strahu.

Svjedok je dodao da je da je teški srčani i psihički bolesnik te da je prije mjesec dana izašao i bolnice. Njegova psihička bolest vodi se pod šifrom F62, a bolestan je bio već prilikom davanja prvoga iskaza, te je u to vrijeme konzumirao čak četrnaest tableta dnevno.

Nastavak glavne rasprave određen je za **18., 19. i 20. travnja 2011.**

18. travnja 2011. godine – nastavak dokaznog postupka

Izveštava: Martina Klekar - Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb

Suđenje prate i: Veselinka Kastratović – Centar za mir, nenasilje i ljudska prava, Osijek, Maja Kovačević Bošković – Građanski odbor za ljudska prava, Jelena Đokić Jović – Documenta, Monika Čavlović– OSCE, Zagreb

Na današnjem ročištu nastavljen je dokazni postupak ispitivanjem četiri svjedoka: Milana Kramarića, Josipa Haramine, Vlade Čavića i Mihajla Brmbote.

Svjedok JOSIP HARAMINA

Svjedok je iskazao suglasno njegovom iskazu u istrazi danom 18. prosinca 2009. godine, a predmetni iskaz se u bitnom svodi na slijedeće:

U inkriminirano vrijeme bio je pripadnik Topničke bitnice 3. bojne 7. gardijske brigade, koja se nalazila na području Mliništa. Nakon pogibelji njihovoga zapovjednika Ivice Tota, vojnik Božičević mu je pričao da je general Korade javio radio-uređajem da im šalje dvojicu zarobljenika za osvetu. Ne sjeća se kada je kamion otišao po te zarobljenike, niti je sudjelovao u pripremi tog kamiona. Kada je kamion dovezao zarobljenike, on je bio na položaju i vidio ih je te se sjeća da su imali ruke vezane sprijeda. Nakon što su dovezeni, vojnici Gaća i Novačić odveli su ih 50-ak metara dalje prema rubu šume. Siguran je da je u jednoga od njih pucao Novačić, a tko je pucao u drugoga on to ne zna. Nije vidio da je Gaća pucao. U trenutku pucanja on je bio od Novačića i zarobljenika udaljen 50 – 60 metara. Ondje je bilo više ljudi, no ne sjeća se tko sve. Ne sjeća se Novačićevoga položaja u trenutku pucanja, kao ni položaja zarobljenika, a ni o kojoj se vrsti paljbe radilo. Nije vidio kada je zarobljenik nakon pucanja pao, jer se to sve događalo na rubu šume, a između njega i mjesta događaja su bili minobacači. Pogled mu je bio otvoren prema Novačiću, koji mu je u trenutku pucanja bio okrenut bočno svojom lijevom stranom. Pojasnio je da je Novačić stajao na livadi *na rubu šume* te da je s udaljenosti od 20 – 30 metara pucao u zarobljenika, koji je bio *u šumi*. Iza Novačićevih leđa bilo je još hrvatskih vojnika, no nisu svi imali naoružanje kao što je „kalašnjikov“. Ondje je bila samo jedna puška, koja se nalazila kod Novačića. Dotičnoga svjedok nije vidio godinama, a za vrijeme rata nisu puno komunicirali. Osim njega poznaje još optužene Gaću i Precehtjela, dok ostale optuženike ne bi prepoznao da ih sretne na ulici. Na pitanje 3.-opt. Novačića tko je bio za planšetom („pribor za upravljanje vatrom“, kako je definirao svjedok) u trenutku dolaska kamiona, svjedok je naveo Dalibora Brkića, na što je 3.-optuženik konstatirao da je spomenuti Brkić u to vrijeme bio na bolovanju, a da je on bio za planšetom.

Svjedok MIHAJLO BRMBOTA

Na početku svoga iskaza svjedok je naveo da se sadržaja iskaza kojega je dao u istrazi dana 18. prosinca 2009. godine sjeća tek djelomično, te mu je potom predsjednik Vijeća pročitao taj iskaz, nakon čega je svjedok izjavio da u potpunosti ostaje pri tom iskazu. U bitnom je naveo da je bio pripadnik Topničke bitnice 3. bojne 7. gardijske brigade te da je za vrijeme akcije „Maestral“ vidio kada su četiri pripadnika njegove bitnice doveli dva mlađa ratna zarobljenika, za koja se više ne sjeća što su bili po činu. Misli da je vojnik Podnar dovezao kamion sa zarobljenicima. Vojnici, među kojima je bio i on, su ih fizički maltretirali, a nakon kraćeg vremena netko je rekao da ih se odvede na rub njihovog položaja. U tom trenutku on se okrenuo leđima i čuo je nekoliko tupih zvukova, a kada se okrenuo vidio je da je ubijeni njemu s desne strane, dok je vojnik nadimkom „Krezo“, kojemu se on ne sjeća imena i prezimena, pucao u zarobljenika koji je njemu bio s lijeve strane. Spomenuti koji mu je bio s desne strane je pao, a istovremeno je čuo nevjerojatan jauk od strane ovoga s lijeve strane. Naime, on je bio pogođen u predio genitalija te je, nakon tog jauka, rekao „da ga nije dobro pogodio“ i zatim je u njega iz „kalašnjikova“ pucao „Krezo“. U tu osobu, prvotno pogođenu u genitalije, najvjerojatnije su pucale dvije osobe.

Vrlo brzo nakon toga on je čuo da su zarobljenici tamo ubijeni te da je takvu naredbu izdao Ivan Korade. Ne sjeća se koje su osobe od njih 20-ak prisutnih bile među četvoro koji su se odvojili i odveli zarobljenike. Tko je sve u kritično vrijeme bio ondje on se više ne sjeća, jer je bio pridodan toj postrojbi i nije ih sve dobro poznao, no sjeća se da su bili naoružani. S generalom Koradeom imao je loša iskustva te je istaknuo da je isti bio opasan za svoje vojnike te da je vjerovao da, kada bi Korade rekao da će ih sve poubijati, da je on uistinu sposoban to i učiniti. Ime i prezime Nenad Jurinac nije mu poznato. Josipa Haramine se sjeća, zna da je bio ondje u kritično vrijeme, no ne zna gdje se točno nalazio u trenutku samoga događaja. Milana Kramarića se ne sjeća, a niti tko je bio za planšetom u trenutku kada je kamion dovezao zarobljenike.

Svjedok VLADO ČAVIĆ

Iskazao je suglasno kao u istrazi dana 05. lipnja 2009. godine. U svom iskazu je naveo da je u kritično vrijeme bio pripadnik Topničke bitnice 3. bojne 7. gardijske brigade. Sjeća se da je u to vrijeme ubijen njihov zapovjednik Ivica Tot te da je nakon toga netko iz zapovjedništva brigade nazvao i rekao da se dođe ondje. Mihajlo Brmbota, kao vozač, i još neki vojnici su kamionom otišli u zapovjedništvo, da bi se nakon sat – dva vratili na položaj s dva zarobljena vojnika Republike Srpske, za koje je naveo da su bili stari oko 26, 27 godina i da su na sebi imali maskirne uniforme. General Korade je rekao da im šalje ovu dvojicu zarobljenika zbog pogibije zapovjednika Tota. Na tom položaju je tada bilo 20 – 25 hrvatskih vojnika i nastao je metež u kojemu su isti udarali i naguravali zarobljenike. To se sve događalo na livadi, 10 – 15 metara od kamiona kojim su dovezeni, a trajalo je nekih pola sata. Oko zarobljenika je bilo 10-ak hrvatskih vojnika, od kojih se sjeća Forića, Trninića i Novačića. Ne sjeća se da bi u toj grupi vojnika bio i Josip Haramina. On se od mjesta događaja udaljio 100 – 150 metara kod baraka u kojima su bili stacionirani, nakon čega je čuo pucnjeve – dva kratka rafala, no nije vidio tko je pucao. Nakon prvoga kratkog rafala čuo je riječi: „Nole, nisi ga dobro pogodio.“ „Nole“ je bio nadimak 3.-opt. Antuna Novačića. Ne zna gdje je rečeni optuženik bio u trenutku kada su zarobljenici dovezeni, no sjeća se da je 2 – 3 puta ošamario zarobljenike.

Na pitanje 3.-opt. Novačića svjedok je odgovorio da toga dana nije pucano iz minobacača, odnosno da od trenutka nestanka zapovjednika pa do kraja akcije i povratka u bazu nisu uopće borbeno djelovali minobacačima.

Svjedok MILAN KRAMARIĆ

Prije saslušanja ovoga svjedoka predsjednik Vijeća je konstatirao da je isti dva puta (01. lipnja 2009. g. i 18. lipnja 2009. g.) iskazivao u istrazi, te da su u drugom iskazu primjetna stanovita odstupanja u odnosu na prvi. Također, primjetna su i odstupanja između prvoga iskaza u istrazi i današnjeg iskaza. Naime, u prvom iskazu u istrazi je naveo „da je Novačić ubio zarobljenika“, da bi danas iskazivao „da je Novačić zarobljeniku pucao u noge“. Nakon što su mu pročitana oba iskaza iz istrage svjedok je naveo da ostaje pri oba navedena iskaza, te da će sada pojasniti navedene nejasnoće odnosno odstupanja. Istaknuo je da je od događaja prošlo 15-ak godina i da se već slabije sjeća, a povrh toga i da boluje od PTSP-a i depresivnog poremećaja, zbog čega se liječi na psihijatriji. U bitnom je naveo da je u kritično vrijeme bio pripadnik Topničke bitnice 3. bojne 7. gardijske brigade, kojom je za vrijeme akcije „Maestral“ zapovijedao Ivica Tot, međutim, on je odmah na početku te akcije išao u izviđanje i tom je prilikom poginuo. Nakon tog događaja netko je nazvao iz zapovjedništva i rekao da treba doći po nekakav „paket“. Sjeća se da su u zapovjedništvo išli Novačić, Robert Berak i Robert Precehtjel te su po povratku, nakon 2 – 3 sata, doveli dva zarobljena pripadnika vojske Republike Srpske, starosti oko 25 godina. Ljudi iz Topničke bitnice, koji su se ondje nalazili, su jednostavno pomahnitali te su ih udarali rukama i nogama po tijelima. To nije dugo trajalo, jer je netko naredio da se zarobljenike odvede nekih 50 – 100 metara do njihovog položaja. Veći broj hrvatskih vojnika je te zarobljenike odveo u neko šipražje te je i on krenuo za tom skupinom, kojom prilikom je vidio kako je Antun Novačić u jednoga od zarobljenika pucao „kalašnjikovim“. Nije mu poznato koliko je metaka Novačić ispalio u pravcu tog zarobljenika, a misli da je u tom trenutku taj zarobljenik klečao na koljenima i licem bio okrenut prema Novačiću. Nedugo nakon toga Nenad Jurinac zvani „Krezo“ je, također „kalašnjikovim“, ubio ovoga drugog zarobljenika. Opt. Jurinac je od zarobljenika bio udaljen 5 – 6 metara, a svjedok od opt. Jurinca nekih 20 – 30 metara. Svjedok se, dakle, sjeća da je neprijateljski vojnik klečao ispred Novačića dok je ovaj ispred sebe držao „kalašnjikov“ i pucao u njega, te je on iz toga zaključio da ga je ubio.

Naveo je da poznaje sve optuženike, no da nema drugih saznanja o ovom događaju, nakon kojega su kružile priče da je general Korade poubijao neke zarobljenike. Precizirao je da mu je netko od spomenute trojice, koji su išli u zapovjedništvo po zarobljenike, a nakon što su se vratili, rekao da je Korade osobno ubio jednog zarobljenika. Na planšeti je cijelo vrijeme bio Dalibor Brkić.

Nakon što je braniteljica III.-optuženika konstatirala da je svjedok u istrazi naveo da uslijed njegove bolesti ponekad konstruira događaje, kada se ne sjeća detalja, isti je rekao da je on možda tako iskazao, a možda i da je sudac to krivo protumačio. Naveo je da ništa u njegovom svjedočkom iskazu nije konstruirao, nego da je sve govorio po sjećanju.

19. travnja 2011. godine – nastavak dokaznog postupka

Izvjestava: Martina Klekar - Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb

Suđenje prate i: Veselinka Kastratović – Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek, Monika Čavlović i Nebojša Paunović – OSCE, Zagreb

Na današnjem ročištu nastavljen je dokazni postupak ispitivanjem tri svjedoka: Miroslava Kokana, Željka Ivana Fučeka i Steve Pikivače.

Svjedok MIROSLAV KOKAN

Naveo je da se sjeća da je u kritično vrijeme netko iz zapovjedništva brigade radio-vezom obavijestio zapovjedništvo njihove bitnice da, kada vozač i vezist dođu k njima, da navrate po „dva paketa“. Robert Trninić bio je vezist, a misli da je Mihajlo Brmbota bio vozač. Dovezli su dva zarobljenika, koji su bili vezani i nosili su maskirne uniforme, a svjedok procjenjuje da su bili vrlo mladi. Po njihovu izlasku iz kamiona prisutni hrvatski vojnici stali su ih tući rukama i nogama, a zatim su ih odveli preko ceste. On je pretpostavio što će se dogoditi, odnosno da će zarobljenici biti ubijeni, sklonio se s druge strane ceste da bi nakon par minuta čuo pojedinačnu pucnjavu.¹³ Grupa se vratila bez tih zarobljenika i on je shvatio što se dogodilo. Ne sjeća se ni tko je zvao radio-vezom, a ni tko je zarobljenike vodio preko ceste, te mu ništa o sudbini preostalih zarobljenika, koji su se nalazili u jednoj štali u blizini zapovjedništva brigade, nije poznato. Isto tako, ne zna tko je pucao u ovu dvojicu spomenutih neprijateljskih vojnika.

Predsjednik Vijeća ga je upozorio na razlike u iskazima danima u istrazi, u odnosu na činjenicu je li u toj skupini vojnika, koji su odveli zarobljenike preko ceste, bio i VI.-opt. Goran Gaća. Naime, u prvom je iskazu rekao da je u toj skupini bio i imenovani, dok je u drugom odstupio od toga, iskazavši da mu je dotični, za vrijeme dok su nakon vojnih akcija na području Mliništa bili na odmoru u Biogradu na Moru, govorio da je prethodne noći imao košmare, pa da je on iz toga zaključio da je VI.-optuženi bio tamo. Danas je iskazao da se on uistinu ne sjeća je li opt. Gaća bio u toj skupini, te da mu on u Biogradu nije pričao zbog čega je imao noćne more, nego da je on sam iz njegovih riječi zaključio da su košmari posljedica predmetnog događaja.

Optužene Šavorića, Novačića i Jurinca zvanog „Kredo“ poznaje, no ne zna jesu li bili prisutni kritične zgrade.

Svjedok ŽELJKO IVAN FUČEK

Izjavio je da se ne sjeća svojih iskaza iz istrage, kao ni predmetnog događaja, te moli Vijeće da mu predoči njegove prijašnje iskaze. Predsjednik Vijeća mu je pročitao iskaze koje je dao u istrazi dana 05. lipnja 2009. godine te 19. siječnja 2010. godine. Svjedok je izjavio da ostaje pri tim svojim iskazima¹⁴, koji su gotovo identični, a sadržaj istih je slijedeći:

On je bio pripadnik 3. pješačke bojne topničke bitnice 7. gardijske brigade. Nakon akcije Maestral poginuo je njihov zapovjednik Ivica Tot. Nakon tog događaja, iz pravca Grahova su kamionom došla četiri hrvatska vojnika te su sa sobom dovezli dva ratna zarobljenika¹⁵, stara otprilike dvadeset godina, koji su imali na sebi maskirne kombinezone. Sedam do osam hrvatskih vojnika, kojih se on više ne sjeća, ih je potom odvelo na jednu livadu. On je bio udaljen oko 100 – 150 metara od njih te nije vidio, ali je čuo pucnjavu iz puške, ne zna je li rafalnu ili pojedinačnu. Pretpostavio je što se dogodilo te je čuo da je i prije bilo likvidacija, no nije čuo da je netko naredio da se ovu dvojicu zarobljenika likvidira.

Poznaje sve optuženike, no ništa u svezi kaznenih djela koja im se stavljaju na teret njemu nije poznato. Črnčeca poznaje iz postrojbe, bio je načelnik stožera, dok je Šavorić bio zapovjednik

¹³ U prvom iskazu u istrazi dana 02. lipnja 2009. godine je naveo da je čuo rafalnu pucnjavu, u drugom iskazu danom 08. siječnja 2010. godine spominje pojedinačnu pucnjavu i danas ostaje kod tog zadnjeg iskaza.

¹⁴ Međutim, danas je naveo da ne ostaje pri tome da je on jednoga od zarobljenika udario nogom u prsa, kako je to zabilježeno u zapisniku iz istrage, konstatirajući da to nije istina.

¹⁵ U istrazi je iskazivao da su dovezena trojica ili četvorica vojnika Republike Srpske.

bojne. Novačić i Trninić bili su s njim u postrojbi, no ne zna jesu li bili angažirani u ovom događaju.

Svjedok STEVO PIKIVAČA

Svjedok je dva puta davao iskaz u istrazi, 03. lipnja 2009. godine i 19. siječnja 2010. godine, a ti iskazi su gotovo identični i suglasni s današnjim iskazom na glavnoj raspravi. Razlikuju se u pogledu toga je li svjedok sam vidio određene događaje, kako se dalo zaključiti iz njegovih iskaza u istrazi, ili je, pak, za njih samo čuo, kako je kazivao danas.

Naveo je da su osiguranje zapovjedništvu 7. gardijske brigade pružali izviđači ABKO, kojima je i sam pripadao, a imao je čin razvodnika i bio je pobočnik generala Koradea. U njegove zadaće ulazilo je osiguranje te briga o prehrani i smještaju cijeloga zapovjedništva. U to vrijeme nije držao straže, a posebnih dužnosti, kao pobočnik, prema generalu Koradeu nije imao.

Sjeća se da je u kritično vrijeme vidio sedam zarobljenika, i to prvo dva vojna policajca, vozača, obavještajca i majora, a naknadno su dovedena još dva vojnika – jedan ranjen u ruku i jedan koji je za sebe tvrdio da je Musliman, te je predan Hrvatskom vijeću obrane. Zarobljenici su bili smješteni u neku štalu; on je tamo ulazio, no ne zna njihova imena.

Ferlin mu je pričao da je Šavorić udario jednog od zarobljenika od kojeg udarca su mu spale gaće. Svjedok je upravo u tom trenutku, iz smjera zapovjedništva, dolazio do njih i vidio je da su ovome gaće uistinu spale, no nije vidio udarac, a ni sam čin likvidacije i ne može reći tko je to učinio. Nije vidio je li netko od tih zarobljenika već u tom trenutku bio ubijen, a stražari su već bili udaljeni desetak metara dalje. Po njegovu dolasku ondje je bilo više hrvatskih vojnika, od kojih se sjeća samo Šavorića, Korade i Turkovića. Od Ferlina i Pajtaka je čuo da je obavještajca ubio Šavorić, a majora Korade. Ferlin i Pajtak su čuvali stražu dok su se ovi zarobljenici nalazili u štali, no svjedok ne zna koliko su oni od rečenog zapravo vidjeli, jer su oni zapravo bili povučeni s tog mjesta u trenutku samog događaja. Naime, njemu je Marinko Švenda rekao da se stražari moraju povući, nakon čega im je svjedok rekao da se povuku. Također mu je Ferlin rekao da je Črnčecu zatajio pištolj kada je htio pucati u obavještajca. Sve mu je on to pričao u sjedištu postrojbe, nakon manje od deset minuta od trenutka povlačenja sa straže, a svjedok se više ne sjeća je li još netko bio prisutan. Iz kuće u kojoj je bilo zapovjedništvo on nije čuo pucanje.

Pojasnio je da kada je kod istražnog suca rekao da misli da su Šavorić i Korade pucali iz pištolja, da je on tako pretpostavio jer su pripadnici zapovjedništva bili naoružani samo pištoljima, odnosno nisu imali dugo naoružanje.

Koradea je opisao kao naglu osobu, koja bi po njegovom mišljenju bila u stanju upotrijebiti oružje protiv svoga vlastitog vojnika kada bi mu odbio izvršiti zapovijed, dok je za Šavorića rekao da je bio eksplozivan.

20. travnja 2011. g. – nastavak dokaznog postupka

Izještava: Martina Klekar - Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb

Suđenje prate i: Monika Čavlović i Nebojša Paunović – OSCE, Zagreb

U nastavku dokaznog postupka ispitana su tri svjedoka: Mario Čuvalo, Milan Čekada i Vladimir Bačani. Za svjedoka Nenada Pajtaka dostava poziva je vraćena s naznakom „odselio“, dok svjedok Ivica Okički nije priveden na današnje ročište po djelatnicima Policijske uprave, a kako je naloženo na jučerašnjem ročištu.

Svjedok MARIO ČUVALO¹⁶

Svjedok je naveo da je u kritično vrijeme bio pripadnik topničke bitnice 7. gardijske brigade.

Jednom prilikom, dok su se nalazili na položaju, s nekog proplanka silazili su pripadnici 1. bojne vodeći zarobljene neprijateljske vojnike. Netko je od vojnika 1. bojne viknuo: „Glave dolje, ne gledajte!“ te svjedoku nije bilo jasno odnosi li se to na prisutne hrvatske vojnike ili na zarobljenike, no spustio je glavu prema zemlji. Misli da su bila dvojica zarobljenika, a kasnije se pričalo da se radilo o zapovjedniku i oficiru tzv. „obavještajcu“. Oni su nekamo odvezeni, a kasnije je saznao da su bili odvedeni u selo Halapići. Sve se to događalo početkom operacije.

Na samom početku vojne akcije poginuo je njihov zapovjednik Ivica Tot, nakon čega je general Korade nazvao zapovjednika Milana Kramarića i rekao da tko želi osvetiti zapovjednika Tota, neka dođe po zarobljenike. I on sam se bio javio, no Kramarić mu nije dozvolio da ide, jer su toga dana borbeno djelovali, a on je bio ciljač na minobacaču.

Sjeća se da su po ta dva zarobljenika kamionom išli Robert Berak i Robert Precehtjel te su se s njima vratili u poslijepodnevnim satima na borbeni položaj, koji je bio na jednoj livadi. Desetak pripadnika njegove bitnice, među kojima je bio i Novačić, odvelo je zarobljenike prema nekom šiblju stotinjak metara dalje od mjesta na kojemu je bio svjedok. Nakon što su ih odveli, svjedok je čuo više hitaca te misli da se radilo o pojedinačnim hicima, a ne o rafalnoj paljbi. Nije mu poznato tko je sve pucao. Čuo je, naime, priče tko je ubio zarobljenike, no to je bio trač i više se ne sjeća. Po njegovoj procjeni zarobljenici su bili 1974./1975. godište, a na sebi nisu imali nikakve opasače.

U svom iskazu u istrazi je naveo kako je „bilo ružno gledati što su neki od naših vojnika radili sa zarobljenicima, a među njima je bio i Novačić“, a danas je pojasnio da je pod tim mislio kako su ih naši vojnici tukli rukama i nogama.

Od četiri ili šest sati ujutro svjedok je bio na straži sa svojim kolegom Rižmarićem. Već se bilo razdanilo kada su došli do mjesta u šikari gdje su ugledali dva mrtva tijela, koja su ležala na leđima, a bila su pogođena mecima u predjelu prsa, ruku i nogu. Oni su se odmah sklonuli otamo, a slijedećeg dana u prijepodnevnim satima netko ih je odvezao kamionom.

Svjedok MILAN ČEKADA¹⁷

Svjedok je u kritično vrijeme vršio dužnost administrativnog djelatnika u zapovjedništvu 7. gardijske brigade. U svom iskazu je naveo da je general Korade izdao zapovijed da se neprijateljski vojnici, zarobljeni prethodnoga dana, prvo ispitaju, a zatim strijeljaju. Ispitivanje je trajalo dva dana, a obavio ga je časnik zadužen za obavještajnu djelatnost, no on se ne sjeća tko je to bio. Nakon toga general Korade je zapovjedio da svi iz zapovjedništva izađu van te je njih 20 –

¹⁶ Iskazivao je u istrazi dana 24. veljače 2010. godine.

¹⁷ Ispitan je u istrazi dana 24. veljače 2010. godine

30 izašlo u dvorište, kojom prilikom su nazočili strijeljanju jednog ratnog zarobljenika. U trenutku kada su oni došli isti se već nalazio u dvorištu, a bio je odjeven u odoru JNA. Nije bio formiran streljački vod, a prisutni djelatnici zapovjedništva bili su poredani jedan pored drugoga, no nisu bili u vrsti. On je iz zapovjedništva izašao zadnji pa se stoga nalazio na kraju reda. Nasuprot njih, na udaljenosti od dvadesetak metara nalazio se taj zarobljeni vojnik. General Korade je izdao zapovjed da se ovaj zarobljenik strijelja, no nije imenom i prezimenom prozvao osobu koja bi to trebala učiniti. Svjedok to nije htio gledati te je okrenuo glavu pri čemu je u razmaku od 20 sekundi čuo dva pucnja. Nije obraćao pažnju na to tijelo u koje su ispaljena dva hica, no sjeća se da se ono nalazilo u blizini drugih mrtvih tijela neprijateljskih vojnika koja su dovezena tamo uslijed vršenja sanacije oslobođenog teritorija. Nakon toga su većina njih otišli u prostorije zapovjedništva, tako da mu nije poznato što se dalje događalo. Nije više čuo pucnje koji bi dolazili iz smjera dvorišta. Od optuženika poznaje I.-opt. Črnčeca, koji je bio načelnik stožera brigade, i II.-opt. Šavorića, a koji su bili nazočni kad je ovaj zarobljeni vojnik ubijen. Tom događaju prisustvovali su i Stanka Cupa, Damir Trstenjak i Miljenko Hajsok, a ostalih osoba koje su bile ondje on se više ne sjeća.

Koliko mu je poznato, ondje su bila četiri zarobljena neprijateljska vojnika. Sat do dva nakon što je ubijen prvi neprijateljski vojnik, kamion je došao po ostalu trojicu, a on je to vidio kroz prozor sobe u kojoj se nalazio. Nije obraćao pažnju na to tko je odveo zarobljenike. Pri kraju dana ondje nije bilo ni jednoga od njih, te je stoga zaključio da su negdje odvedeni. Čuo je da su trojica odvedena u jednu njihovu postrojbu, no ne zna koju. Također je čuo da su ubijeni, no ne zna tko ih je ubio.

Svjedok VLADIMIR BAČANI¹⁸

Obnašao je dužnost pomoćnika zapovjednika za logistiku. Sjeća se da je ondje bilo pet zarobljenika, od kojih je jedan imao čin majora. Prvi put ih je vidio uvečer u prostoriji za brifing, a idućega dana u jednoj šupi, nakon čega ih više nije vidio. General Korade je kasnije govorio da su ti zarobljenici htjeli pobjeći te da su zbog toga ubijeni.

Od optuženika poznaje I.-opt. Črnčeca, za kojega je naveo da je častan i pošten čovjek.

Iduće ročište određeno je za **09. svibnja 2011. godine s početkom u 09,00 sati**. Naloženo je prisilno dovođenje svjedoka Ivica Okičkog, dok će se svjedok Nenad Pajtak naknadno pozvati, nakon što Policijska uprava dostavi njegovu točnu adresu.

9. svibnja 2011. godine – dokazni postupak

Izvjštava: Marko Sjekavica, Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb

Suđenje prate i Martina Klekar, Građanski odbor za ljudska prava; Monika Čavlović, Ured OEES-a u Zagrebu

Glavna rasprava nastavljena nastavkom **dokaznog postupka.**

¹⁸ Ispitan u istrazi dana 26. veljače 2010. godine

Svjedok Mario Zalezina

U svom svjedočkom iskazu, sukladnom onome iz istrage, rekao je da je u vrijeme kritičnog događaja, kao pripadnik Hrvatske vojske, sudjelovao u akciji „Maestral“, a da mu je zapovjednik bio Marinko Švenda. Njegov vod je bio zadužen za snabdijevanje hranom i opremom prve crte bojišnice. Iskazao je da je posve siguran da je u mjestu Sajkovići¹⁹ čuvao trojicu mladih, zarobljenih, neprijateljskih vojnika VRS i to ročnika, tenkista, za koje se dobro sjeća da su bili pretučeni i da su sva trojica bili vezani za jedno stablo. Čuo je da su isti kasnije streljani, ali nije znao odgovoriti na poseban upit tko ih je odveo i strijeljao. Nije bio u zaseoku Halapići, a za njega je čuo tek kasnije. Na upit predsjednika vijeća kako objašnjava svjedočke iskaze drugih pripadnika njegovoga voda, koji su rekli da su čuvali zapovjedništvo i zarobljenike u Halapićima, svjedok je rekao da ne zna i da se ne sjeća te dodao da ga ovi događaji još uvijek svaki dan muče.

Svjedok Alojz Smetiško

Iskazao je sukladno svom iskazu iz istrage te dodao da je *tempore criminis* bio načelnik za opskrbu 7. gardijske brigade te da je prilikom posjeta zapovjedništvu iste, zajedno s pukovnikom Bačanijem, uoči odlaska, pošao vidjeti zarobljene vojnike VRS od kojih je jedan bio ranjen u ruku. Čuo je iz priča pripadnika HV-a da su ovi zarobljenici kasnije ubijeni, ali nije znao reći tko ih je i po čijoj zapovjedi ubio. Dodao je da poznaje I i II optuženoga.

Svjedok Ivica Okički

Iskazao je kao u istrazi da je vidio odvođenje neprijateljskih vojnika preko livade, u čemu je sudjelovalo petnaestak pripadnika HV-a među kojima su bili i optuženici Novačić, Gaća i Berak, te Brmbota i drugi. Nakon toga je otišao u baraku pa nije vidio tko je u zarobljenike pucao, ali je čuo pucnjavu iz daljine. Optuženike poznaje, s napomenom da prvooptuženoga pozna po imenu i iz viđenja, a nema spoznaja da bi oni sudjelovali u likvidaciji neprijateljskih vojnika. Dan nakon likvidacije, tijela ubijenih vojnika odvezena su kamionom. Čuo je da je pješadija HV-a zarobila neprijateljske vojnike.

Glavna rasprava je odgođena i nastaviti će se 10., 11., 12., 13., 23., 24., 25., 26. i 27. svibnja 2011. godine, u 9 sati.

10. svibnja 2011. godine – dokazni postupak
--

Izveštava: Marko Sjekavica, Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb

¹⁹ Svjedok je konstatirao da je u tom mjestu bilo zapovjedništvo, što nije uneseno u zapisnik.

Suđenje prate i Martina Klekar, Građanski odbor za ljudska prava; Maja Kovačević Bošković, Građanski odbor za ljudska prava, Jelena Đokić Jović, Documenta, Monika Čavlović, Ured OEES-a u Zagrebu

Nastavak **dokaznog postupka.**

Svjedok Miljenko Hajsok

Iskazao je sukladno svom iskazu pred istražnim sucem i dodao da je radio u operativi stožera 7. gardijske brigade. Rekao je da se ne sjeća predmetnih događaja jer ima loše pamćenje, a ima i problema sa srcem. Na poseban upit tužitelja, svjedok je odgovorio da pozna Milana Čekadu, s kojim je jedno vrijeme skupa radio, ali da se ne može sjetiti inkriminiranih događaja za koje Čekada tvrdi da je svjedok njima nazočio.

Svjedok Denis Štefanec

Iskazao je sukladno svom iskazu iz istrage te rekao da nema nikakvih drugih saznanja. Na posebno pitanje tužitelja rekao je da je bio pripadnik bitnice 7. gardijske brigade, ali da je za jedno vrijeme trajanja akcije Maestral bio izmješten u 2. bojnu. Zapovjednik mu je bio Ivica Tot, za čiju je pogibiju čuo tijekom akcije. Kazao je da se u kritičnom periodu bitnice 2. i 3. bojne nisu nalazile u blizini, ali nije mogao precizirati njihove udaljenosti.

Svjedok Miroslav Stankić

Iskazao je suglasno svome iskazu iz istrage. Pojasnio je da je, nakon što su kamionom na njihove položaje dovezena dva neprijateljska vojnika, nastala gužva. On se nalazio kraj jedne drvene kućice. Oko zarobljenika je bilo njemu poznatih i nepoznatih pripadnika HV-a, ali ih se točno ne sjeća, kao ni njihovih imena. Radilo se o skupini od 25 do 30 hrvatskih vojnika. Udaljenost svjedoka i ove grupe bila je 20-ak metara i povećavala se kako su se potonji kretali prema rubu šume. Nije znao reći tko je točno odveo i ubio zarobljenike jer nije vidio samu njihovu likvidaciju, ali je za vrijeme događaja čuo pucnjavu, za koju nije mogao točno reći iz kojeg je smjera dolazila. Pola sata nakon kritičnog događaja, svjedok je otišao na tu livadu gdje je našao njihova mrtva tijela, udaljena jedno od drugoga oko dva metra, odjevena u maskirne uniforme. Između mjesta na kojemu su zarobljenici iskrcani iz kamiona i mjesta na kojem su likvidirani, udaljenost je bila velika, preko 100 metara. Na poseban upit braniteljice drugooptuženoga svjedok je rekao da nije obraćao pažnju na to jesu li pripadnici HV-a kritične zgode bili naoružani.

Glavna rasprava je odgođena i nastaviti će se 11., 12., 13., 23., 24., 25., 26. i 27. svibnja 2011. godine, u 9 sati.

Zapažanja monitora: Predsjednik vijeća dva svjedoka uopće nije upozorio, a jednoga je samo parcijalno upozorio, ne poučivši ga u odnosu na članak 236. ZKP-a što smatramo bitnim jer su svjedoci sami sudjelovali u utuženom događaju, tako da bi se neki od njih svojim iskazom mogli izložiti kaznenom progonu. Optuženici se za vrijeme glavne rasprave smiju, međusobno komuniciraju i s pripadnicima pravosudne policije potihom komentiraju svjedoke.

11. svibnja 2011. g. – nastavak dokaznog postupka

Izvyštava: Martina Klekar - Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb

Suđenje prate i: Marko Sjekavica, Maja Kovačević Bošković – Građanski odbor za ljudska prava, Jelena Đokić Jović – Documenta, Monika Čavlović – OSCE, Zagreb

U nastavku dokaznog postupka ispitana su četiri svjedoka: Mario Tukač, Damir Liber, Branko Turković i Zoran Štefanac.

Svjedok MARIO TUKAČ²⁰

U svom iskazu je naveo da je u kritično vrijeme bio pripadnik 3. bojne 7. gardijske brigade te da nije vidio počinjenje kaznenog djela za koje se optuženike tereti. U svom iskazu u istrazi naveo je da je sudjelovao u traženju zapovjednika Ivica Tota nakon što je ovaj nestao zajedno sa svojim vozačem, no danas se u pogledu toga dijela iskaza ispravio rekavši da nije sudjelovao u traženju, jer je upravo u to vrijeme bio na straži, čuvajući bitnicu 3. bojne.

Položaj bitnice nalazio se na jednoj livadi ispred prizemne kuće u kojoj su spavali. Kada su dovedena dva ratna zarobljenika, on je spavao u navedenoj kući, tako da sam događaj nije vidio, no kasnije je čuo da su zarobljenici strijeljani. Ne sjeća se od koga je to čuo, niti je kasnije išao na samo mjesto događaja. O tome što se događalo s drugim zarobljenim neprijateljskim vojnicima, koji su se nalazili u blizini zapovjedništva 7. gardijske brigade, ništa mu nije poznato.

Svjedok DAMIR LIBER²¹

Naveo je da se nalazio ispred kuće, u kojoj su inače bili stacionirani, kada su kamionom dovezena dva neprijateljska ratna zarobljenika. Ne sjeća se tko ih je dovezao. On se odmah potom povukao u kuću, jer nije htio imati bilo kakve veze s tim zarobljenicima. Nakon par minuta čuo je pucnjavu iz smjera šume, ne sjeća se više da li pojedinačnu ili rafalnu, te je pretpostavio što se s njima dogodilo. Naknadno se pričalo da je ratne zarobljenike „likvidirao“ general Ivan Korade.

Svjedok BRANKO TURKOVIĆ²²

U svom iskazu je naveo da se sjeća šestorice ratnih zarobljenika, od kojih je jedan bio ranjen u ruku. Dovezeni su kamionom te su jedan ili dva dana boravili u staji u blizini zapovjedništva. Nakon što su ispitani, zarobljenici su nekamo odvezeni. Svjedok se ne sjeća tko ih je dovezao, kao ni tko i kamo ih je odveo. Ispitivao ih je general Korade i drugi iz zapovjedništva.

Upozoren na to da su svjedoci Franjo Ferlin i Davor Pajtak u svojim iskazima suglasno naveli da je svjedok Branko Turković bio prisutan kada je ubijen jedan od zarobljenika te da mu je general Korade naredio da puca u jednoga od njih, što je on odbio, svjedok je rekao da to nije istina te da on za rečene svjedoke nikada nije čuo. Svjedok je naveo da je u kritično vrijeme bio vozač

²⁰ Iskazivao je u istrazi 19. travnja 2010. godine.

²¹ Ispitan u istrazi 19. travnja 2010. godine.

²² Ispitan u istrazi 08. lipnja 2009. godine.

generala Koradea, koji je 1992. godine izgubio ruku te da je govorio da će se zbog toga osvećivati neprijateljskim vojnicima. Njemu je jednom rekao da „kakav je on to vojnik kada do sada nikoga nije ubio“ te da će on njega ubiti. On je to govorio i drugim pripadnicima Hrvatske vojske, a također je znao narediti njemu i mnogim drugima da se nekoga ubije.

Stevu Pikivača zvanoga „Piki“ poznaje.

Na upit branitelja I.-optuženika svjedok je odgovorio da je istina da je bio pozvan na informativni razgovor od strane vojne policije, kojoj zgodi su nazočili i djelatnici civilne kriminalističke policije. Potonji su ga pitali koliko ima djece te su mu govorili da će dobiti otkaz ukoliko ne bude govorio istinu. Tražili su da opiše i nacrtu položaj sela Halapići te da ispriča što se tamo dogodilo.

Svjedok ZORAN ŠTEFANAC

U kritično vrijeme bio je pripadnik protuoklopnog raketnog sustava 3. bojne 7. gardijske brigade. Sudjelovao je u akciji „Maestral 2“, no više se ne sjeća gdje je njegova postrojba za vrijeme te akcije bila stacionirana, osim da su bili stacionirani iza pješadije. Navedena akcija odvijala se 1995. godine, no više se ne sjeća dana ni mjeseca. Zapovjednik njegovog voda bio je Slaven Pipa. Za Ivicu Tota je čuo, no ne sjeća se je li on bio zapovjednik neke njihove postrojbe.

Ne zna gdje je bilo sjedište zapovjedništva 7. gardijske brigade. Za zaseok Halapići prvi je puta čuo prilikom ispitivanja u policiji u Vinkovcima. Dopušta mogućnost da je čuo i ranije pa da je potom zaboravio. Tom prilikom prvi je put čuo i za neprijateljske ratne zarobljenike, koji su se navodno nalazili u nekoj staji u Halapićima. Za područje Mliništa je čuo, no sam mu naziv ništa ne govori vezano uz akciju „Maestral“. Topnička bitnica bila je uvijek iza njegove postrojbe, tako da on ne može reći gdje je ista bila locirana i koliko daleko udaljena od njih. Uobičajeno je bilo da je postavljena tri do četiri kilometra iza postrojbe kojoj je pripadao, no on nije bio topnik pa tu okolnost ne može preciznije odrediti.

Svjedok je naveo da nema nikakvih saznanja u pogledu ratnih zarobljenika, kako onih dvojice dovedenih na položaj topničke bitnice 3. bojne, tako ni onih smještenih u blizini zapovjedništva 7. gardijske brigade.

Od optuženika poznaje Roberta Beraka, jer su spavali u istoj prostoriji vojarnje. Druge optuženike ne poznaje, a u svezi kaznenih djela koja im se stavljaju na teret ništa mu nije poznato.

12. svibnja 2011. g. – nastavak dokaznog postupka

Izvjštava: Maja Kovačević Bošković - Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb

Suđenje prate: Jelena Đokić Jović - Documenta, Monika Čavlović – Ured OEES-a u Zagrebu

Na današnjem ročištu ispitani su svjedoci Stjepan Cerovečki, Ivo Viljevac, Robert Kahrina i Željko Dvekar.

Svjedok Stjepan Cerovečki²³

²³ Ispitan je u istrazi 18. ožujka 2010. god

Bio je obavještajni časnik 3. pješačke bojne zadužen za prikupljanje podataka o neprijatelju. S obzirom da je za sigurnost same postrojbe bio zadužen SIS, nije imao nikakvih saznanja o ratnim zarobljenicima koje je zarobila 7. gardijska brigada.

Dodao je da je akcija „Maestral“ trajala 2-3 dana i za to vrijeme nije dolazio u zapovjedništvo. S generalom Koradeom nije se susretao.

Svjedok Željko Dvekar²⁴

Bio je zapovjednik 1. pješačke bojne, koja je bila u sastavu 7. gardijske brigade. Imao je čin satnika. Sjeća se da je primio obavijest o zarobljavanju četiri neprijateljska vojnika od strane njegove postrojbe. Bili su zarobljeni u nekoj šumi za vrijeme borbenog djelovanja i same akcije. Tu obavijest dobio je od Božidara Galovića, koji je bio zapovjednik 1. satnije.

Kazao je kako mu nije poznato tko je od vojnika njegove satnije zarobio te neprijateljske vojnike, a ni tko ih je likvidirao.

General Korade bio je „grub“ prema svojim vojnicima, bio je sklon viki i galami.

Svjedok Robert Kahrina²⁵

Rekao je da je bio dozapovjednik pješačke bojne kojoj je zapovjednik bio II.-optuženi Tihomir Šavorić. Poznaje sve optuženike jer su bili pripadnici topničke bitnice 3. pješačke bojne.

Niti ovaj svjedok nema saznanja o zarobljavanju neprijateljskih vojnika. U vrijeme njihova zarobljavanja bio je u borbenom rasporedu. Borbena djelovanja završila su tek krajem dana, a on se nalazio na drugom položaju u 3. pješačkoj bojnoj koja je imala zadatak borbenog djelovanja.

O zarobljavanju neprijateljskih vojnika čuo je prilikom ispitivanja od strane policije prije dvije godine.

Svjedok Ivo Viljevac²⁶

Bio je pomoćnik zapovjednika 3. bojne. Akcija „Maestral“ trajala je više dana. Nakon povratka u Varaždin, sredinom listopada 1995. god., pričalo se da su tijekom akcije „Maestral“ bile zarobljene „neke važne face vojske RS te da su poubijani“. Pričalo se da su zarobljeni od strane pripadnika 1. bojne, ali ne zna tko ih je ubio. Za vrijeme same akcije nije dolazio u zapovjedništvo koje je tada imalo sjedište u zaseoku Halapići.

Dodao je kako u vezi kaznenih djela koja se optuženicima stavljaju na teret nema nikakvih saznanja.

Rješenje vijeća

Vijeće je donijelo rješenje temeljem kojeg je produžen pritvor protiv II.-optuženog Tihomira Šavorića i III.-optuženog Antuna Novačića.

13. svibnja 2011. g. – nastavak dokaznog postupka

Izvjestava: Maja Kovačević Bošković - Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb

²⁴ Ispitan je u istrazi 02. ožujka 2010. god

²⁵ Ispitan je u istrazi 23. veljače 2010. god

²⁶ Ispitan je u istrazi 22. veljače 2010. god

Na današnjem ročištu ispitani su svjedoci Srećko Vusić, Josip Mrčela, Dean Bohnec i Josip Mavrek.

Svjedok Srećko Vusić²⁷

Bio je zapovjednik 2. pješачke satnije, no, on se ne sjeća na kojem je području i u kojem pravcu njegova satnja djelovala. Nije čuo da su pripadnici njegove 7. gardijske brigade zarobili neprijateljske vojnike. Tek prilikom ispitivanja prije nekoliko godina u policiji je saznao o tim zarobljenicima.

I.-optuženog Emila Črnčeca poznaje, kao i II.-optuženog Tihomira Šavorića. Ostale optuženike nije poznavao. Za vrijeme rata sa I.-optuženim Črnčecom nije posebno komunicirao, ali ga poznaje kao mirnog i staloženog čovjeka. Vezano za generala Koradea rekao je kako bi u slučaju suprostavljanja njegovim naredbama uslijedio premještaj iz 7. gardijske brigade, a u konačnici i pogubljenje.

Svjedok Josip Mrčela²⁸

Rekao je da je bio načelnik centra SIS-a Varaždin. Suradnja između SIS-a i sigurnosne službe 7. gardijske brigade nije postojala. SIS nije imao nikakvog utjecaja prema 7. gardijskoj brigadi. Nisu dobivali informacije sa terena. Zbog toga nema saznanja o događajima za vrijeme akcije „Maestral“.

Smatra da general Korade nije dorastao dužnosti koju je obnašao. „Bio je loš, zao i prgav“, dodao je svjedok.

Svjedok Dean Bohnec²⁹

Bio je pripadnik 1. bojne 1. satnije 7. gardijske brigade. Njegov zapovjednik bio je gosp. Galović. Njegova bojna zarobila je neprijateljske vojnike. Zarobili su ih u šumi. Nalazili su se u nekom „đipu“, no, ne sjeća se koje je marke bio. U trenutku zarobljavanja bili su opkoljeni tako da ih osobno nije mogao vidjeti. Potom je njegov zapovjednik putem UK veze stupio u kontakt sa zapovjednikom brigade te mu je rečeno da se neprijateljski zarobljenici dovedu u zapovjedništvo. Za vrijeme vožnje rekao je da se nalazio na mjestu suvozača u kabini. Ne sjeća se tko je bio vozač. 3-4 hrvatska vojnika nalazila su se u teretnom dijelu sa zarobljenicima. Njih nije poznavao. Nakon što su zarobljenici predani generalu Koradeu, sa ostalim pripadnicima hrvatske vojske povukao se u jednu kuću udaljenu oko 20 do 30 m od zapovjedništva. Nije vidio da je itko te zarobljenike prilikom zarobljavanja, vožnje i predaje tukao ili maltretirao.

U trenutku predaje neprijateljskih vojnika, u zapovjedništvu je bilo puno ljudi, ali se njihovih imena i prezimena ne sjeća.

Zbog zdravstvenih problema slijedeće jutro odvezen je u bolnicu pa mu zbog toga nije poznato što se dogodilo sa tim vojnicima.

Prije nekoliko godina, prilikom ispitivanja u policiji, saznao je o njihovoj sudbini.

²⁷ Ispitan je u istrazi 23. veljače 2010. god.

²⁸ Ispitan je u istrazi 22. veljače 2010. god.

²⁹ Ispitan je u istrazi 09. veljače 2010. god.

Svjedok Josip Mavrek

Rekao je da je bio pripadnik 3. bojne, 7. gardijske brigade Hrvatske vojske. Tijekom akcije „Oluja“ postao je osobni vozač II.-optuženog Tihomira Šavorića, a tako je ostalo i tijekom akcije „Maestral“.

II.-optuženog je dovezio više puta u zapovjedništvo 7. gardijske brigade, koje je bilo smješteno u zaseoku Halapići.

O zarobljavanju neprijateljskih vojnika od strane pripadnika njegove brigade nije ništa čuo.

Rješenje vijeća

Vijeće je donijelo rješenje temeljem kojeg je u odnosu na VI.-optuženog Gorana Gaće produljen pritvor s obzirom da istome dana 15. svibnja 2011. god. pritvor ističe.

23. svibnja 2011. godine – dokazni postupak

Izvjštava: Marko Sjekavica, Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb

Suđenje prate i Martina Klekar, Građanski odbor za ljudska prava; Maja Kovačević Bošković, Građanski odbor za ljudska prava, Monika Čavlović, Ured OEES-a u Zagrebu

Nastavljen je **dokazni postupak**.

Svjedok Nenad Pajtak

Iskazao je sukladno svom iskazu pred istražnim sucem i dodao da je *tempore criminis* bio pripadnik 3. pješačke bojne Sedme gardijske brigade HV-a. Rekao je da ga je motorolom nazvao general Korade i naredio mu da dođe po dvojicu neprijateljskih vojnika. Svjedok je zajedno s osobom nadimka Nole³⁰ i vozačem koji se možda zvao Mario ili Romeo, kamionom došao po zarobljenike koje je preuzeo u jednoj štali. U dvorištu, pred tom štalom, bio je i general Korade i drugi časnici i pripadnici HV-a, a general Korade je rekao da je kod jednoga od dvojice zarobljenika pronađen pištolj iz kojega je ubijen svjedokov zapovjednik Ivica Tot. U štali su se nalazila samo ta dvojica neprijateljskih vojnika koje su preuzeli i odveli ih na položaj svoje bitnice i oni su bili vezani. Svjedok je čuo da su bili zarobljeni na nekom prijevoju. U kamionu su zarobljenike vozili odmah do kabine, na način da su se svjedok i osoba zvana „Nole“ nalazili na kraju kamiona, kako bi zarobljenike spriječili da pobjegnu. U kabini kamiona, nalazio se samo vozač. Još za dana stigli su na položaj svoje bitnice. Neki od vojnika HV-a koji su se tamo nalazili su imali oružje. Nakon što su iskricali zarobljenike, svjedok i Nole su ostali kod kamiona, popušili cigaretu, a potom se svjedok udaljio jer nije htio sudjelovati u tome što se dalje događalo³¹. Iskazao je da ne zna kamo je otišao Nole. Sljedeće jutro, svjedok je na rubu šume vidio, s 10-ak metara udaljenosti, tijela dvojice neprijateljskih zarobljenika koje je prethodnoga dana doveo, a bila su odjevena u kombinaciju civilne i vojne, šarene odjeće. Na istima nije vidio ozljede. Iskazao je da su potom došli pripadnici HVO-a koji su odnijeli tijela.

³⁰ U zapisnik nije ušao navod svjedoka da se osoba sa nadimkom Nole prezivala Novačić.

³¹ U zapisnik nije ušao dio iskaza svjedoka u kojem je rekao da je nakon iskrcaja zarobljenika na položaj bitnice, nastala „haranga“ u kojoj je bilo šamaranja i udaranja šakama tih zarobljenih vojnika, a da je predvečer čuo pucnjavu.

Svjedok je rekao da po imenu i prezimenu od optuženika poznaje III. opt. Antuna Novačića i IV. opt. Roberta Precjehtela. Na upit braniteljice III. opt., odvjetnice Laure Valković, svjedok je odgovorio da je osoba zvana Nole bila bucmasta, snažna i kratko ošišana poput njega i dodao da je on visok oko 176 cm i težak oko 88 kg. Nakon što je svjedok pogledao optuženike, nije uspio među njima prepoznati osobu zvanu Nole. Nakon što je ustao III. opt. Antun Novačić, svjedok ga je pogledao i rekao da je to starac i da nije siguran je li to Novačić, ali da ne isključuje tu mogućnost.

Svjedok Tihomir Podnar

Iskazao je sukladno svom iskazu iz istrage te pojasnio da I. opt. Emila Črnčeca ni II. opt. Tihomira Šavorića, za razliku od ostalih optuženika, ne poznaje, ali da je čuo za njih. Dodao je da je čuo da su zarobljenici poubijani, ali da ne zna tko je to učinio i da li su u likvidaciji sudjelovali optuženici. Rekao je da nije vidio da su na njihovu topničku bitnicu dovedeni neprijateljski vojnici jer je on bio vozač kamiona i tada je morao otklanjati kvarove s jednog kamiona koji je zapeo u blato i bio mu je uništen „pneumatik“. S kamionom nikada nije išao u zapovjedništvo 7. gardijske brigade. O kritičnom događaju čuo je dosta kasnije, rekao je da se svašta pričalo, ali da on nije ništa vidio.

Vještak sudsko-medicinske struke, doktor Dušan Zečević

Ustvrdio je da se u spisu nalazi medicinska dokumentacija za Peru Vidovića, Petra Jotanovića, Dragoslava Mutića, Borislava Vukića i Radoslava Lakića, sačinjena u Banja Luci, iz koje proizlazi da nije obavljena obdukcija posmrtnih ostataka, već samo pregled istih isključivo za potrebe identifikacije. Od navedene petorice oštećenika, za trojicu se opisuju ozljede koštanog sustava na glavi, dok se za dvojicu ne opisuju ozljede.

Kod Pere Vidovića, u medicinskoj dokumentaciji je opisano da su mu desni dio glave i kosti lica u cijelosti razoreni, do kojih ozljeda je moglo doći djelovanjem brzog projektila ili kao posljedica eksplozije.

Kod Borislava Vukića utvrđeno je da se tijelo nalazi u stanju mumifikacije te se na prednjoj strani prsnog koša vide sitni rupičasti defekti tkiva, što može sugerirati da se radilo o strijelnim ozljedama. Mumificirano tijelo upućuje na to da se ono duže vremena nakon smrti nalazilo na mjestu gdje je strujao suhi, topli zrak jer mumifikacija ne nastupa u zemlji, osim u zidanim grobnicama. Vještak je istaknuo da mumifikacija započinje odmah po smrti, a može trajati mjesecima.

Kod Radoslava Lakića, u dokumentaciji je navedeno oštećenje koštanog sustava na lijevoj strani glave - sljepoočno te u predjelu ličnih kostiju.

Kod Petra Jotanovića se ne opisuju nikakve ozljede.

Kod Dragoslava Mutića također nisu opisane ozljede, samo je navedeno da se na prednjoj lijevoj strani gaćica nalazi oštećenje koje može odgovarati strijelnom oštećenju. Vještak je konstatirao da se na slici ostataka ovoga oštećenika u okolini gaćica vide hlače i remen na kojima nisu opisana nikakva oštećenja pa je upitno da li se oštećenje na gaćicama odnosi na posljedicu strijelne ozljede.

Tijela svih oštećenika, osim Borislava Vukića, u vrijeme pregleda, nalazila su se u stanju opsežnih truležnih promjena. Koštani sustav nije bio detaljnije pregledan, osim na jednom mjestu, radi potreba identifikacije i to tako što je ciljano pregledana kost noge Petra Jotanovića i na fotografiji je prikazan zarastao, stari prijelom.

Na poseban upit tužitelja, a s obzirom na postojanje oštećenja na gaćicama, a nepostojanje istih na hlačama Dragoslava Mutića, vještak je rekao da ukoliko je oštećenik u trenutku ozljeđivanja bio samo u gaćicama, onda bi strijelna ozljeda bila moguća i bez da se na hlačama dogodi oštećenje. Međutim to oštećenje na gaćicama moglo je nastati i iz drugih razloga.

Vještak je, na poseban upit, iskazao da pretpostavlja da bi u slučaju da je na čelu Dragoslava Mutića ili Borislava Vukića postojala ozljeda koštanog sustava, ista bila i opisana jer se za identifikaciju pregledavalo zubalo. Također je rekao da se na osnovu dokumentacije iz spisa ne može zaključivati da li su sva petorica oštećenika stradali na istom mjestu i u isto vrijeme. Moguće je da su i Dragoslav Mutić i Borislav Vukić, čije tijelo je bilo mumificirano, stradali istom prilikom, ali su mrtva tijela potom bila smještena na različitim mjestima.

Vještak je utvrdio da bi se sa znatnom vjerojatnošću moglo utvrditi ozljede koštanog sustava oštećenika da se danas izvrši ekshumacija i obavi detaljan pregled posmrtnih ostataka.

Zamjenik ŽDO-a **predložio** je da se u svojstvu svjedoka ispita **Milovan Živković** iz Banja Luke, koji je *tempore criminis* bio pobočnik oštećenog Radoslava Lakića i to na okolnost utvrđivanja identiteta oštećenika. Branitelj VI. opt. Gorana Gaće usprotivio se ovom dokaznom prijedlogu tužitelja, istaknuvši da je prema navodima optužbe identitet oštećenika utvrđen. Tužitelj je također predložio da se kao svjedok ispita i **Zlatko Slatinec**, koji nije ispitan tijekom postupka, a nije pristupio jer mu nije uručen poziv.

Braniteljica III. opt. Antuna Novačića predložila je pribavljanje **medicinske dokumentacije** za svoga branjenika od Opće bolnice Bjelovar, Psihijatrijskog odjela te da se nakon toga provede **psihijatrijsko vještačenje** tog optuženika, a u svezi njegove ubrojivosti *tempore criminis*.

Branitelj V. opt. Nenada Jurineca predložio je **psihijatrijsko vještačenje** svoga branjenika radi utvrđivanja njegove ubrojivosti *tempore criminis*, s time da se obvezao u spis dostaviti odnosnu medicinsku dokumentaciju.

Sudsko vijeće donijelo je **rješenje** kojim se **usvajaju** svi navedeni **dokazni prijedlozi**. Za psihijatrijskog vještaka je određen **doktor Davor Zdunić**.

Glavna rasprava je odgođena i umjesto 24., 25., 26. i 27. svibnja, kako je to prethodno bilo predviđeno, nastaviti će se 1. srpnja, 31. kolovoza te 1. i 2. rujna 2011. godine, s početkom u 9 sati.

Zapažanja monitora:

Predsjednik vijeća jednog svjedoka, kao niti vještaka, uopće nije upozorio, a jednoga svjedoka je samo parcijalno upozorio, ne poučivši ga u odnosu na članak 236. ZKP-a, što smatramo bitnim jer su svjedoci sami sudjelovali u utuženom događaju, tako da bi se neki od njih svojim iskazom mogli izložiti kaznenom progonu. Optuženici se za vrijeme glavne rasprave smiju na djelove svjedočkog iskaza i na dio vještva sudskoga vještaka koji se odnosio na oštećenja donjeg rublja oštećenika, međusobno komuniciraju i s pripadnicima pravosudne policije potihom komentiraju iskaze svjedoka te pravosudnim policajcima pokazuju dokumente, na što predsjednik vijeća ne reagira.

1. srpnja 2011. godine – dokazni postupak

Izveštava: Marko Sjekavica, Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb

Suđenje prati i Jelena Đokić Jović, Documenta

Nastavljen je **dokazni postupak**.

Svjedok Milovan Živković (star 65 godina, s prebivalištem u Banja Luci)

Iskazio je da je od kraja 1994. do listopada 1995. bio pripadnik 3. Srpske brigade VRS, sa sjedištem u Mliništu, BiH, čiji je zapovjednik u tom periodu bio major Radoslav Lakić, koji je tada unaprijeđen u čin potpukovnika. Svjedok je bio pomoćnik za personalne poslove potpukovnika Lakića te njegov pisar ili evidentičar. Komanda im se nalazila u Šumskoj upravi u Mliništu, a na tom mjestu su on, komandant Lakić i drugi oficiri, ujedno i spavali.

Svjedok je rekao kako je 6. rujna 1995. dobio dopust da ode doma, u Banja Luku, obrati jabuke. S njime je išao i potpukovnik Lakić, da zbog bubrežnih problema posjeti liječnika. Svjedok se sljedećeg dana, u poslijepodnevnom satima, s vozačem Petrom Jotanovićem, vratio u Mlinište, dok se potpukovnik Lakić vratio terenskim vozilom marke „Pajero“ još prije njih.

Svjedok je po povratku pošao u obilazak terena, gdje je došlo do pucanja borbenih linija VRS i povlačenja dijela njihovih pripadnika. Na terenu su mu pokazali jednu šumsku stazu, kod koje je došlo do pomicanja borbenih linija te je svjedok, kako bi ukazao na opasnost prolaska tim putem, na tom mjestu, za oznaku, postavio plastičnu stolicu. Nakon vraćanja u komandu, o viđenom stanju, svjedok je izvjestio komandanta Lakića i dežurnog oficira.

Svjedok je rekao da je te noći padala kiša i da je bilo hladno, Mlinište je stalno bilo granatirano, a potpukovnik Lakić je djelovao bolesno i iscrpljeno te je u jednom trenu, sav moker, prilegao na ležaj koji se nalazio u komandi, ispod stubišta. Nakon nekog vremena se ustao i od svjedoka zatražio topli veš.

U zoru, 9. rujna 1995., komandant Lakić je otišao u Centar veze, koji se također nalazio negdje u Mliništu, a rano ujutro pošao je na borbene linije prema Ravnim Mliništima. Njegovim vozilom

upravljao je Petar Jotanović, a u pratnji su mu bila dvojica specijalnih policajaca iz svjedokovog voda: Dragoslav Mutić i Borislav Vukić. Svjedok je rekao da se dobro sjeća da su potonji u terensko vozilo sjeli ispred komande. Prilikom odlaska na položaje, komandant Lakić je rekao svjedoku da u slučaju povlačenja ništa ne smije ostati u komandi, čak ni papirić u košu za smeće. Svjedok je iskazao da je naknadno, nakon možda 3 dana, čuo da je potpukovnik Lakić, rečenoga datuma, bio u komandi Prijedorskog bataljuna kojim je zapovijedao komandant Borislav Bojić. Od Đure Josipovića, načelnika štaba Glamočke brigade, svjedok je čuo da je komandant Lakić toga dana bio i kod njega i to oko 9 sati ujutro. Od tamo se vratio u 3. bataljun, 3. Srpske brigade. U 11 sati je trebao s Đurom Josipovićem ići kod generala Talića, komandanta Prvog Krajiškog korpusa. Obišao je i „pozadinu“ 3. bataljuna koju je vodio jedan Makedonac, imenom Mitko ili Mitkevski te je naredio njihovo izvlačenje. Pri odlasku iz komande 3. bataljuna, koja se nalazila u mjestu Stekerovci, potpukovnik Lakić je u svoje terensko vozilo primio Peru Vidovića, referenta sigurnosti 3. bataljuna, jer je isti bio bolestan i teško se kretao.

Svjedok je ustvrdio da je njihova pretpostavka u VRS bila da su, na cesti koja je vodila od Stekerovaca prema Ravnim Mliništima, zarobljeni od strane HV-a komandant Lakić i njegova pratnja i to kod raskrižja sa šumskim putem za selo Ubovići. Pripadnici VRS-a su prilikom povlačenja koristili te puteve, ali nisu čuli pucnjavu, niti su primjetili vozilo komandanta Lakića, niti bilo što drugo. 9. rujna 1995. oko 10 sati u komandu 3. Srpske brigade je javljeno da je prekinuta sva komunikacija s komandantom, a nakon toga je krenula priča da je isti zarobljen. Komandu je preuzeo načelnik štaba Dušan Tubin. Svjedok je rekao da se on potom, sa svim stvarima iz komande, koje su ukrcane u kamion, povukao u mjesto Barači, a zatim u Podrašnicu i Banja Luku. Po naredbi komandanta Tubina svjedok je otišao u Odjeljenje 1. Krajiškog korpusa kako bi stupio u kontakt sa suprotnom stranom i pokušao spasiti komandanta Lakića i druge zarobljene osobe iz njegove pratnje.

Nedugo potom svjedok je dobio prekomandu u 1. izviđački odred 1. Krajiškog korpusa. Rekao je da je često kasnije obilazio ženu i dvoje malodobne djece Radoslava Lakića, a odlazio je i kod supruge Pere Jotanovića i obitelji Petra Vidovića.

Na mostu u Gradiški, svjedok je sudjelovao u prepoznavanju posmrtnih ostataka Radoslava Lakića, a prepoznao ga je po kratkim i dosta specifičnim čizmama i maskirnom kombinezonu kakav je nosila vojna policija.

Za Dragoslava Mutića i Borislava Vukića, svjedok je rekao da su bili djeca, 1975. godište³², zadnja generacija koja je služila vojsku u JNA te im je nastavljena vojna služba u VRS. Nosili su maskirne uniforme vojne policije s bijelim opasačima.

Na upite tužitelja, svjedok je iskazao da je terensko vozilo marke „Pajero“ bilo crvene boje i imalo je kratka sjedala odostraga. Radoslav Lakić je obično kod sebe nosio pištolj jedne poznate američke marke. Svjedok nije znao reći koja je to marka i koje je pištolj bio boje. Komandant Lakić je u automobilu imao automatsku pušku zvanu „Hekler“. Za Peru Vidovića je rekao da su ga zvali „Dugi“ i bio je visine svjedoka, koja iznosi 187 cm ili nešto viši³³. Borislav Vukić je bio niži. Pero Jotanović je bio srednje dobi, srednje visine i crn.

³² Navod svjedoka da su oštećeni Mutić i Vukić bili praktički djeca i bili 1975. godište, nije ušao u zapisnik.

³³ U zapisnik je unesen dio iskaza svjedoka u kojemu isti kaže da je Pero Vidović imao 55 ili 60 godina, ali budući da je svjedok rekao da je oštećeni Vidović bio mlađi od njega, po mišljenju monitora, svjedok je zapravo htio reći da bi Pero Vidović danas imao 55 – 60 godina.

Na upit branitelja VI. opt. Gorana Gaće, odvjetnika Emira Midžića, svjedok je odgovorio da je čuo da je prije predmetnih događaja zarobljen jedan pripadnik HV-a, ali da ga nije vidio. Taj zarobljenik je rekao da je vidio žive zarobljenike VRS-a koje je zarobila HV i taj njegov iskaz je snimljen.

Na upit branitelja I. opt. Emila Črnčeca, odvjetnika Željka Olujića, svjedok je iskazao da je, prije tri godine, dao iskaz inspektoru Vujmiroviću, u „Centru službi bezbjednosti“ u Banja Luci i da od tada o inkriminiranim događajima s nikim nije razgovarao. Za potrebe ovog svjedočenja pokušao je doći do svoga vojnog personalnog obrasca, ali bez uspjeha.

Na upit člana sudskog vijeća, suca Zdravka Majerovića, svjedok je rekao da je do zarobljavanja hrvatskog vojnika došlo nakon zarobljavanja komandanta Lakića pa isti nije mogao znati za to zarobljavanje.

Branitelji svih optuženika stavili su **prigovor na iskaz svjedoka**, istaknuvši da se radi o naučenom, pripremljenom i lažnom iskazu, tipičnom za pripadnika obavještajnog miljea.

Budući da braniteljica III. optuženog Antuna Novačića, odvjetnica Ana Marija Gospočić ni branitelj V. optuženog Nenada Jurineca, odvjetnik Marko Zečević, nisu dobili **nalaz i mišljenje vještaka psihijatra dr. Davora Zdunića**, isti će biti ispitan na sljedećem ročištu.

U nastavku dokaznog postupka konstatirano je u zapisnik, bez primjedbi stranaka, da je **pročitani iskaz svjedoka Boštjana Rižmarića** i da su **pročitani sljedeći materijalni dokazi**: nalaz i mišljenje sudsko-medicinskog vještaka dr. Davora Strinovića; izvješće o uhićivanju i dovođenju optuženika; izvješće Odjela kriminalističke policije, Pukovnije Vojne policije Hrvatske kopnene vojske; zapovjed za napadnu operaciju Ministarstva obrane RH, Glavnog stožera, Zbornog područja Split; ratni dnevnik 7. Gardijske brigade HV-a za dane 8., 9. i 10. rujna 1995. godine; kartice nestalih osoba; zapisnici o identifikaciji, sudsko-medicinskoj i kriminalističko-tehničkoj obradi mrtvih tijela; zapisnici o identifikaciji ekshumiranih leševa Okružnog suda u Banja Luci za Radoslava Lakića, Peru Vidovića, Petra Jotanovića, Dragoslava Mutića i Borislava Vukića, odnosno njihov prijevod na hrvatski jezik i u vezi s tim je pregledana fotodokumentacija; organizacijska karta 3. bojne 7. gardijske brigade HV-a; popis pripadnika 3. bojne 7. gardijske brigade HV-a i popisna lista za obračun borbenog doplatka 3. bojne 7. gardijske brigade HV-a.

IV. optuženom Robertu Precehtjelu ističe **pritvor** 3. srpnja 2011. Tužitelj, zamjenik ŽDO Zagreb, Jurica Ilić, predložio je produljenje, a braniteljica optuženoga, odvjetnica Gordana Grubeša, ukidanje pritvora.

Branitelj I. optuženog Emila Črnčeca, odvjetnik Željko Olujić, predložio je ukidanje pritvora za svoga branjenika temeljem članka 107.a ZKP-a., smatrajući da dosada provedeni dokazni postupak nije utvrdio da je prvooptuženik počinio kazneno djelo koje mu se stavlja optužnicom na teret, a da pritom uopće nije riječ o ratnom zločinu niti po zapovjednoj, niti po odgovornosti izvršenja, već se radi o tvornom kaznenom djelu ubojstva. Zamjenik ŽDO izrazio je svoje protivljenje ovakvom prijedlogu branitelja.

Branitelj V. optuženog Nenada Jurineca, odvjetnik Marko Zečević, zatražio je ukidanje pritvora za svoga branjenika, a tužitelj je predložio da se taj prijedlog odbije kao neosnovan.

Vijeće je donijelo rješenje kojim se **produljuje pritvor** protiv IV. optuženog Roberta Precehtjela i kojim se **odbijaju prijedlozi za ukidanje pritvora** branitelja I. optuženog Emila Črnčeca i V. optuženog Nenada Jurineca.

Glavna rasprava je prekinuta i nastaviti će se 31. kolovoza u 9 sati kada će biti ispitan sudski vještak psihijatar, dr. Davor Zdunić te svjedoci Slobodan Jamnić i Zlatko Slatinac te nastavno 1. i 2. rujna 2011., također s početkom u 9 sati.

1. rujna 2011. godine – dokazni postupak

Izveštava: Marko Sjekavica, Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb

Suđenje prate i Monika Čavlović, Ured OEES-a u Zagrebu; supruga prvo-optuženog

Nakon što je, zbog bolesti članice vijeća, sutkinje Rajke Tomerlin Almer, odgođena jučerašnja glavna rasprava, na koju nisu pristupili pozvani svjedoci Slobodan Jamnić ni Zlatko Slatinac, današnjim ročištem nastavljen je **dokazni postupak**.

Vještak psihijatar dr. Davor Zdunić obrazložio je svoje nalaz i mišljenje, koji prilože spisu, a odnose se na ubrojivost *tempore criminis* III. optuženoga Antuna Novačića i V. optuženoga Nenada Jurineca.

U odnosu na 3. opt. Antuna Novačića, vještak je utvrdio da je isti osoba odličnih mentalnih sposobnosti, prije iznadprosječne, a sada prosječne inteligencije, umanjene zbog teškog i kroničnog PTSP-a (post-traumatski stresni poremećaj). Optuženi Novačić je po mišljenju vještaka depresivna i tjeskobna osoba, sklona somatskim reakcijama, otuđen, demoraliziran, slabe samokontrole. Psihološko testiranje provedeno jedan mjesec nakon počinjenja utuženog kaznenog djela, utvrdilo je da je Antun Novačić tada bio osoba s urednom strukturom ličnosti i visoko moralna osoba.

Na temelju navoda iz optužnice, kao i iskaza V. optuženoga, vještak Zdunić je utvrdio da je u inkriminirano vrijeme III. optuženi bio ubrojiv. Već tada je isti imao dobro vojničko iskustvo. Bio je vrlo vezan za zapovjednika topničke bitnice, čija smrt ga je pogodila. Neprekidna izloženost napadima mogla je utjecati na smanjenje ubrojivosti optuženog Novačića, ali ne i na njegovo shvaćanje vlastitih postupaka.

Radi inkriminiranih događaja, kao i pogibije njegovog tada najboljeg prijatelja, optuženi Novačić se teže psihički razbolio i stoga je u psihijatrijskom tretmanu već godinama. Vještak je zaključio da zasada nema potrebe za izricanjem sigurnosnih mjera psihijatrijskog tipa.

Na posebno pitanje braniteljice III. optuženoga, odvjetnice Ane Marije Gospočić, vještak je rekao da bi njegov zaključak o ubrojivosti mogao biti i drukčiji, nakon iznošenja obrane optuženika³⁴ i predočavanja nekih drugih podataka koji mu nisu bili poznati prilikom izrade ovoga vještva.

U odnosu na V. optuženoga Nenada Jurineca, vještak je utvrdio da je isti osoba prosječne i neujednačene mentalne sposobnosti. I prije izlaganja stresogenima rata, ovaj je optuženik, zbog teških uvjeta primarne obitelji bio izmijenjene strukture ličnosti. Optuženi Jurinec je prema nalazu vještaka buntovna, razdražljiva, impulzivna i eksplozivna osoba, niske samokontrole, a prije i za vrijeme rata bio je ovisnik o alkoholu. Morao je svakodnevno piti, kako bi u okviru svoje tolerancije, mogao dobro funkcionirati u obavljanju vojničkih obaveza. On ne boluje od PTSP-a. Na temelju iskaza optuženika, vještak Zdunić je utvrdio da je optuženi Jurinec *tempore criminis* bio ubrojav. Za vrijeme rata bio je prilagođeniji nego u vrijeme prije i poslije rata. U svom je iskazu isti, uz dobro sjećanje, rekao da je iz samilosti, da mu skрати muke jer je krvario iz prepona, pogledavši ga u oči, pucao u glavu jednom od zarobljenika. Ovaj dio optuženikovog iskaza upućuje na činjenicu da isti nije postupao s umanjenom voljom, kao ni s umanjanim razumijevanjem svojih čina.

Vještak je zaključio kako u odnosu na V. optuženoga nema potrebe za izricanjem psihijatrijskih mjera sigurnosti.

Glavna rasprava predviđena za sutra se odgađa, budući da preostali svjedoci koje je potrebno ispitati, neće moći pristupiti niti na sutrašnje ročište, a nastavak glavne rasprave se zakazuje za 10., 11. i 12. listopada, s početkom u 9 sati i to u sobi 100 Trgovačkog suda u Zagrebu, Petrinjska 8³⁵. Na ročište 10. listopada pozvati će se svjedoci Slobodan Jamnić i Zlatko Slatinac.

10. listopada 2011. godine – dokazni postupak

Izveštava: Maja Kovačević Bošković, Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb

Suđenje prate i Marko Sjekavica, Građanski odbor za ljudska prava, Monika Čavlović, Ured OEES-a u Zagrebu; supruga prvooptuženog

Zlatko Slatinac – svjedočenje

Svjedok je rekao da je bio pripadnik HV-a od 1990 godine pa do kraja 2002. godine. U inkriminirano vrijeme bio je pripadnik ABKO voda 7. gardijske brigade, koja je sudjelovala u akciji Maestral 2, koja je zahvaćala borbeno područje Mlinište i Halapići. Njegov zapovjednik bio je Marinko Švenda.

³⁴ Optuženi Antun Novačić se u dosadašnjem tijeku postupka branio šutnjom.

³⁵ Ročišta su zakazana u sudnici Trgovačkog suda u Zagrebu zbog nedostatka slobodne sudnice u Županijskom sudu u Zagrebu.

Sjeća se da je u zapovjedništvo brigade dovedeno pet neprijateljskih vojnika: jedan viši časnik, časnik, dva mlađa vojnika i vozač. Dva dana su bili tamo. Njih su doveli pripadnici 7. gardijske brigade, ne zna koji su to točno bili vojnici. Nakon dovođenja zarobljenici su bili smješteni u jednoj kući koja se nalazila iznad zapovjedništva 7. gardijske brigade. Naveo je kako je jedan put dijelio zgradu u kojoj su bili smješteni zarobljeni neprijateljski vojnici od zgrade zapovjedništva 7. gardijske brigade.

Slijedeći dan u tu zgradu doveden je još jedan neprijateljski vojnik koji je bio ranjen u ruku, ali nije mu poznato tko ga je doveo, gdje je bio zarobljen i pripadnici koje postrojbe su ga zarobili, ali u svakom slučaju radilo se o pripadnicima jedne od postrojbi 7. gardijske brigade.

Po zapovjedi Marinka Švende, svjedok i pripadnici njegove postrojbe čuvali su zarobljenike, u straži po dvojica, s tim da su se svaka dva sata mijenjali. Misli da je stražu čuvao sa Kristijanom Čizmakom i Stjepanom Ružičićem.

Zarobljeni vojnici Vojske Republike Srpske na sebi su imali maskirne odore. Sjeća se da su dvojica od tih zarobljenika imali bijele „opasače“ pa je zaključio da su bili pripadnici vojne policije. Jedan zarobljenik bio je po činu major. Njihova imena i prezimena nisu mu poznata.

Čuo je da je u zaseoku Halapići ubijen jedan ili dva neprijateljska vojnika, a ne zna je li ostatak zarobljenika odveden u neku drugu bojnu ili na neko drugo mjesto. Pričalo se da su neki od njih odvedeni.

Nije bio nazočan ubijanju neprijateljskih ratnih zarobljenika. Idući dan u prijepodnevnim satima svi su povučeni sa straže. Nakon što je izdana zapovjed otišao je u kuću u kojoj je bio smješten, a koja je bila udaljena od mjesta gdje se čuvala straža 50-60 metara.

Na poseban upit braniteljice drugoopt. Tanje Vranjican Đerek, svjedok je odgovorio da je svjedok Davor Pajtak bio dočasnik i da nije bilo uobičajeno da osoba s tim rangom drži stražu. Za Franju Ferlina je rekao da je bio pripadnik njegova voda te da je bio sklon alkoholu i da je imao problema.

Glavna rasprava je odgođena, a nastavak iste je zakazan za 18. listopada 2011. godine u 9 sati, i to u sudnici Općinskog kaznenog suda u Zagrebu, zbog nedostatka slobodnih sudnica na Županijskom sudu u Zagrebu. Kao svjedok će se pozvati Slobodan Jamnić.

18. listopada 2011. godine – dokazni postupak

Izvjestava: Marko Sjekavica, Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb

Suđenje prate i Nebojša Paunović, Ured OEES-a u Zagrebu; Sasha Matić, Veleposlanstvo Kraljevine Švedske u RH

Nastavljen je **dokazni postupak**.

Svjedok Slobodan Jamnić

nakon što su mu predočena njegova prethodna dva iskaza iz istrage³⁶, rekao je da je *tempore criminis* on bio pomoćnik načelnika 7. gardijske brigade za obavještajne poslove. Rekao je da je za vrijeme akcije Maestral II zarobljeno nekoliko neprijateljskih vojnika koji su naknadno ubijeni. On nije vidio tko je u njih pucao. Vidio je podatke koji su dobiveni od zarobljenika prije streljanja. Dodao je da mu je tijekom predistrage policajac sugerirao tko je i na koji način oformio streljački vod, da mu je sugerirao druga imena i da je bio „vrlo susretljiv“. Uz vidljivu nelagodu da svjedoči pred optuženicima i njihovim braniteljima, ustvrdio je da je 90% njegovog iskaza iz istrage točno, ali da se za neke djelove ne sjeća da je to rekao i da mu je navode koje je rekao istražnom sucu o okolnostima usmrćivanja jednog od zarobljenika od strane 2. opt. Tihomira Šavorića, sugerirao inspektor tijekom predistražnog saslušanja.

Na poseban upit zamjenika ŽDO³⁷ Jurice Ilića, pošto mu je predočio djelove njegovog iskaza iz istrage, svjedok je rekao da je jedan od zarobljenih neprijateljskih vojnika bio ranjen u ruku i da je njihova tijela vidio u blizini zgrade zapovjedništva, neposredno nakon streljanja. Gotovo cijelo zapovjedništvo, svi zapovjednici bojni i satnija, bili su nazočni streljanju, nekih 20-30 ljudi, a svjedok se nalazio 3-5 metara udaljen od streljačkog voda, no nije vidio tko je pucao. Pripadnici 7. gardijske brigade bili su većinom naoružani puškama AK-47, popularno zvanim kalašnjikovi. Rekao je da se ne sjeća da je 1. opt. Emil Črnčec bio prisutan likvidaciji, ali da svakako nije mogao odbiti zapovjed generala Koradea.

Na upit braniteljice 3. optuženog, odvjetnice Ane Marije Gospočić, svjedok je odgovorio da je inspektoru u predistrazi, tijekom saslušanja u vojarni Croatia, negdje 2008. godine, rekao da je streljački vod kod zapovjedništva bio oformljen od pripadnika inženjerije, ali mu je potom sugerirano da se radilo o protuoklopnj raketnoj bitnici jer je njihov zapovjednik ubijen.

Na upit 2. optuženog Tihomira Šavorića, svjedok je detaljno opisao obavještajne poslove na kojima je *tempore criminis* bio angažiran, spomenuo je bespilotne letjelice SAD-a uz pomoć kojih su dobivali obavještajne podatke o neprijatelju. Rekao je da su glavni ispitivači zarobljenika bili pripadnici SIS-a i vojna policija, a obavještajna služba kojoj je pripadao je to radila samo na višem nivou, na nivou brigade. On nije nikome poslao izvještaj o ubijenim vojnicima jer je to radio SIS koji je u nadležnosti imao sastavljanje kompletnih izvještaja o zarobljenicima. Rekao je također da likvidaciji nisu bili prisutni zapovjednici svih satnija, kako je to ranije tijekom postupka iskazivao, već zapovjednici samostalnih satnija. Dakle, radilo se o pet zapovjednika bojni, 2 zapovjednika samostalnih satnija i jednom zapovjedniku samostalnog voda.

³⁶ Svjedok je u istrazi ispitivan 3. lipnja 2009. godine i 19. siječnja 2010. godine. Rekao je da su u zapovjedništvo Sedme gardijske brigade dovedeni ratni zarobljenici, među kojima su bili jedan major, jedan obavještajac, jedan ili dva vojna policajca i jedan vozač. Bili su smješteni u štali koja se nalazila u blizini kuće u kojoj je bilo Zapovjedništvo. General Korade je zapovjedio da se formira streljački vod od pripadnika bitnice čiji je zapovjednik tada bio ubijen. Formiran je streljački vod koji je likvidirao zarobljenike u prisustvu cijelog Zapovjedništva brigade. On je naišao u trenutku streljanja. Tom je prilikom Korade zapovjedio jednom vojniku da puca u jednog od zarobljenika, ali ovome je zatajio pištolj pa je potom general Korade naredio zapovjedniku bojne, 2. opt. Tihomiru Šavoriću da on puca, što on kao podređeni nije imao izbora odbiti. Likvidaciji je bio prisutan i 1. opt. Emil Črnčec koji je bio Koradeov zamjenik.

³⁷ Zamjenik ŽDO konstatirao je da svjedok istražnom sucu nije spominjao nikakvog inspektora koji bi bio kontaminirao njegov iskaz tijekom predistrage, a to sa sigurnošću tvrdi jer je osobno bio prisutan svjedokovom ispitivanju kod istražnog suca.

Dokazni je postupak nastavljen izvođenjem materijalnih dokaza.

Izvršen je uvid u **geografsku kartu šireg područja Mliništa**, u svezi zapovjedi Glavnog stožera HV-a za napadnu operaciju Maestral II.

Pročitana je **dopis ŽDO u Zagrebu**, od 15. svibnja 2011. godine, iz kojeg proizlazi da **nije izvršena obdukcija tijela oštećenika**.

Pročitana je **medicinska dokumentacija za 3. optuženog Antuna Novačića**.

Dokazni postupak je nastavljen čitanjem **izvoda iz kaznene evidencije** na ime optuženika, iz kojih proizlazi da su svi optuženici, osim 3. opt. Antuna Novačića, ranije neosuđivane osobe, dok je 3. optuženi Novačić prethodno osuđen za kazneno djelo teške tjelesne ozljede.

Dokazni postupak nastavljen je prelaskom na ispitivanje optuženika.

Prvooptuženi Emil Črnčec

koji se u prethodnom tijeku kaznenog postupka branio šutnjom, iznio je svoju obranu u kojoj je opisao svoj vojni put, započet u srpnju 1991. godine, a nastavljen od sredine 1996. godine u 7. gardijskoj brigadi HV-a. *Tempore criminis* imao je čin bojnika i bio je načelnik za operativno-nastavne poslove u rečenoj brigadi. Krajem 1994. godine cijela brigada je prebačena u BiH na područje Livna i Dinare, a optuženik je rekao da je na teritoriju susjedne države sudjelovala u vojnim akcijama temeljem međunarodnog sporazuma kojeg su u srpnju 1995. godine u Splitu potpisali predsjednici RH i BiH, Tuđman i Izetbegović. U inkriminiranom periodu moral brigade je bio nizak jer je jedinica bila preko 800 dana na terenu, izvan matične baze, a veliki broj pripadnika je bio ranjen ili poginuo. Akcija Maestral II se odvijala u tri etape, početkom rujna 1995. godine. U prvoj etapi oslobođeno je Mlinište, potom je u drugoj etapi oslobođeno Šipovo i Jajce i u trećoj Drvar. Svo vrijeme akcije, rekao je da se nalazio u Zapovjedništvu brigade, u zaseoku Halapići. Rekao je da je 9. rujna, dok se borbena akcija odvijala na području Mliništa, zarobljeno više neprijateljskih vojnika, a među njima i jedan zapovjednik. General Korade naredio je da se zarobljenici dovedu u Zapovjedništvo brigade. Isti su dovedeni na 30 - 40 metara od kuće u kojoj se nalazilo Zapovjedništvo te je optuženik došao do tog mjesta gdje su se već nalazili general Korade i pripadnici Zapovjedništva. Kazao je da misli da je bilo 5 zarobljenika, a imali su maskirne uniforme JNA. Nije primijetio da su zarobljenici koje je general Korade ispitivao maltretirani. Na tom mjestu se zadržao 10 - 15 minuta i onda se vratio u Zapovjedništvo brigade. Sljedećeg jutra, 10. rujna 1995. godine, održan je brifing u Zapovjedništvu jer je njihovu postrojbu trebala na terenu zamijeniti HVO iz Viteza pa je optuženik dobio zapovjed generala Korade da pođe u istureno zapovjedno mjesto HVO-a iz Viteza, u selo Rore, 20-ak kilometara sjeverno od Halapića. Na povratku u Halapiće, naišao je na nekoliko kamiona s pripadnicima HVO-a, koji su trebali preuzeti položaje HV-a i dopratio ih je u blizinu Mliništa. U ranim poslijepodnevima, vrativši se u zapovjedništvo, tražio je generala Koradea, da ga izvijesti o izvršenoj zapovjedi, ali ga nije našao tamo, već kod zarobljenika. Dodao je da je otišao na to mjesto gdje je vidio da neki od zarobljenika leže ubijeni na tlu pored generala Koradea, koji je bio okružen s 20-ak pripadnika HV-a. U poslijepodnevima 10. rujna 1995. godine, optuženi

Črnčec se, kako je rekao, kao i general Korade i cijelo Zapovjedništvo, uputio u Zapovjedništvo 7. gardijske brigade u Tribunj.

Optuženik je rekao da nisu istiniti navodi da je general Korade njemu naredio da puca u zarobljenog srpskog vojnika, niti da je on pucao ili pokušao pucati. Rekao je da pretpostavlja da se kritični događaj u Halapićima zbio dok je on bio na isturenom zapovjednom mjestu HVO-a po zapovjedi generala Koradea. Dodao je da, s obzirom na funkciju koju je obnašao, nije imao veze sa zarobljenicima i da nije imao ovlasti spriječiti postupanje svoga nadređenoga niti osujetiti njegove zapovjedi, a njegovi podređeni nisu sudjelovali u inkriminiranom događaju, maltretirajući ili udaravši zarobljenike. Nije vidio da je netko od vojnika postupao protivno Ženevskim konvencijama, s kojima su pripadnici 7. gardijske brigade bili upoznati.

Optuženik je ustvrdio da mu je žao ubijenih zarobljenika, ali da on nije bio nazočan prilikom njihovog usmrćivanja, niti je mogao išta poduzeti da isto spriječi.

Na upit svoga branitelja, odvjetnika Željka Olujića, rekao je da bi otkazao poslušnost da mu je bilo naređeno da ubije zarobljene vojnike jer je bio upoznat s pravilima Ženevskih konvencija.

Na upit branitelja drugooptuženog Tihomira Šavorića, odvjetnika Zvonimira Hodaka, optuženi Črnčec je odgovorio da u inkriminiranom razdoblju, niti kasnije, nije čuo da bi Tihomir Šavorić sudjelovao u likvidaciji zarobljenih neprijateljskih vojnika.

Na pitanje zamjenika ŽDO-a, Jurice Ilića, optuženik je odgovorio da nikoga nije pitao što se događa, kada je vidio da su bili ubijeni zarobljenici jer je situacija govorila sama za sebe, oni su bili ubijeni i tijela su im ležala kraj generala Koradea. Niti naknadno se nije raspitivao što se tom prilikom točno dogodilo, a rekao je da se ne sjeća tko je poimenice bio nazočan kritične zgrade.

Drugooptuženi Tihomir Šavorić

koji se u dosadašnjem tijeku kaznenog postupka branio šutnjom, rekao je da je mnogo pripadnika Sedme gardijske brigade, u kojoj je bio zapovjednik Treće pješačke bojne, ratovalo i stradalo u iznimno teškim uvjetima, kada su nakon akcije „Oluja“, umjesto odmora, poslani u akciju „Maestral II“. Treća bojna je u toj akciji sudjelovala 4 dana i to na području Glamoča i Mliništa. Rekao je da pripadnici njegove postrojbe nisu bili na odmoru od siječnja do listopada 1995. godine. Ivica Tot je bio zapovjednik topničke bitnice, bio je omiljen među svojim podređenima, a nađen je mrtav zavezanih ruku i propucanog potiljka. Dodao je da je obavijest o nestanku Ivica Tota, koji je sa svojim vozačem pošao u izviđanje, dobio trećeg dana njihove borbene akcije, u poslijepodnevnom satima. Iskazao je da nije sudjelovao u likvidaciji zarobljenika, nije izdao zapovjed za istu niti je znao za nju. Zarobljene neprijateljske vojnike, prvi puta je vidio, zadnji, četvrti dan akcije i to u priepodnevnom satima, negdje oko 10 - 11 sati, kada je došao na brifing u Zapovjedništvo brigade. Bilo ih je 4 - 5. Tom je prilikom zapovjednik Korade otišao do zarobljenika, ne bi li od njih saznao informacije o zarobljenom Ivici Totu, ali su shvatili da oni ne mogu imati te informacije jer su zarobljeni prije nego što je Tot nestao – oni su zarobljeni ujutro, a Tot i njegov vozač su nestali poslijepodne prethodnog dana. Zarobljenici su bili izvedeni iz štale u blizini Zapovjedništva u kojoj su čuvani. Rekao je da je potom otišao u Mlinište, u svoje zapovjedno mjesto, radi primopredaje položaja. Rekao je da se ne poznaje sa svjedokom Franjom Ferlinom. Za svjedoka Davora Pajtaka je rekao da kao dočasnik nije mogao držati stražu. Za svjedoke koji su iskazivali da su čuli da je on pucao u neprijateljske zarobljene vojnike, rekao je

da vjeruje da su oni to čuli od policije tijekom predistrage. Pripadnici ABKO³⁸ voda su držali stražu, ali su povučeni po zapovjedi generala Koradea, tako da oni nisu mogli vidjeti što se dogodilo sa zarobljenicima. Osim straže i obavještajne službe nitko nije mogao doći do zarobljenika. Uobičajeni postupak s ratnim zarobljenicima je bio da se oni dovedu u zapovjedništvo, a nakon toga se predaju obavještajnoj službi radi ispitivanja, a potom ih preuzima vojna policija. Ponovio je da nije pucao u zarobljenike, pa tako ni u Radoslava Lakića ni Peru Vidovića, kako mu se to optužnicom stavlja na teret.

Nitko od stranaka nije imao pitanja za 2. optuženika.

Glavna rasprava je odgođena, a nastavak iste je zakazan za 19. i 20. listopada 2011. godine, u 9 sati, u Velikoj sudnici, soba 37/I, Županijskog suda u Zagrebu.

19. listopada 2011. godine – dokazni postupak

Izještava: Maja Kovačević Bošković, Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb

Suđenje prate i Marko Sjekavica, Građanski odbor za ljudska prava, Monika Čavlović, Ured OEES-a u Zagrebu; supruga prvooptuženog

Ispitivanje III optuženog Antuna Novačića

Rekao je da je bio pripadnik HV-a od listopada 1991. godine. U siječnju 1993. postao je pripadnik 7. gardijske brigade, 3. bojne, topničke bitnice. Kritične zgrade bio je zapovjednik desetine s činom narednika. Od njegove bitnice, u dvije godine provedene na ratištu, ostao je živ samo on i, do inkriminiranog događaja, njegov zapovjednik Ivica Tot. Njegova brigada sudjelovala je u akciji Maestral. Dana 9. listopada 1995. godine nestao je njegov najbolji prijatelj zapovjednik Ivica Tot. Njegova postrojba i drugi pripadnici HV-a tražili su ga u poslijepodnevnim satima, ali ga nisu uspjeli pronaći. Iduće jutro potraga je nastavljena i on je pronađen mrtav. Među vojnicima koji su ga tražili bili su Jurinec i Gaća. Nakon toga rečeno mu je da je njegov najbolji prijatelj mrtav i u kakvom je strašnom stanju pronađen. U ranim poslijepodnevnim satima dovedena su na njihov položaj dva neprijateljska ratna zarobljenika – vojna policajca, kamionom, zavezani. On nije sudjelovao u dovođenju zarobljenika na položaj bitnice. S vozačem su bili i Berak i Precehtjel. Vozač koji ih je dovezao rekao mu je da je jedan od ta dva zarobljenika ubio njegovog prijatelja Ivicu Tota i da je kod njega nađen Totov pištolj. To im je rekao general Korade, a optuženi Novačić je utvrdio da kakav god bio Korade, on nije bio lažov i on je vjerovao u to što mu je rečeno. Precehtjelu je pozlilo pa ga je Berak negdje odveo, ne zna točno gdje, misli u neku baraku. Optuženik je rekao kako mu je „pao mrak na oči“, da je poludio, htio ga ubiti, ali nije mogao. Pucao mu je u noge, puška koju je uzeo od suborca pala je prema dolje. Okrenuo se od tog jadnika, ne znajući je li ga pogodio, u glavi je imao sve i ništa, povraćalo mu se. Tog dana povučeni su s bojišnice te su otišli na sahranu Ivica Tota. Nakon toga je obolio, intenzivno se liječi, porodica mu je propala. Rekao je vijeću da oni to ne mogu shvatiti, da su bili na licu mjesta kritične zgrade, mogli bi to razumijeti. Dodao je da nema opravdanja za to što je učinio, ali moli za razumijevanje od strane suda, ništa više. Izrazio je

³⁸ ABKO – Atomsko-biološko-kemijska obrana

žaljenje za svim poginulim i za ovim konkretnim „jadnicima“. Žao mu je što taj za kojega smatra da je ubio Tota nije suđen.

Ispitivanje IV optuženog Roberta Precehtjela

Bio je pripadnik 7. gardijske brigade od 1994. do 1997. godine, kada je časno otpušten iz HV-a. Naveo je da boluje od PTSP-a, kroničnog bronhitisa, a ima i želučanih problema.

Sjeća se da su Ivica Tot i njegov vozač otišli u izviđanje određenih položaja i nisu se više vratili. Netko iz zapovjedništva rekao im je da moraju doći po neki paket po koji su išli Berak, jedan vozač iz logistike i on. Tijekom postupka saznao je da je s njima išao još jedan vojnik - Davor Pajtak, iako se on njega ne sjeća. U zapovjedništvu brigade vidjeli su generala Koradea koji je bio zapovjednik brigade. Čekali su paket, iako nisu znali njegov sadržaj. U jednom trenutku dobili su dva čovjeka koje su trebali odvesti na položaj njihove bitnice. Nakon dolaska pristupio im je Novačić kao i drugi vojnici iz njihove postrojbe. Nakon što su izašli iz kamiona, u čemu im je pomogao trećeopt. Antun Novačić, vojnici koji su bili tamo okupljeni tukli su zarobljenike, a on je imao želučanih problema, trovanje želuca, pa ga je Berak odveo s mjesta događaja u neku zemunicu, gdje je primio infuziju. Nije mu poznato tko je pucao i što se dogodilo s neprijateljskim vojnicima, samo je čuo pucnjeve, ali nije ništa vidio. Tada još nije znao da je njihov zapovjednik Tot ubijen. Rekao je da je samo izvršio zapovjed da preveze osobe s jednog mjesta na drugo, za što smatra da ne može predstavljati ratni zločin. Smatra da su mu teški psihički, obiteljski i financijski uvjeti u kojima živi dovoljna kazna.

Ispitivanje V optuženog Nenada Jurineca

Bio je sudionik Domovinskog rata od srpnja ili kolovoza 1991. godine. Prošao je sva ratišta u Slavoniji i Baranji. Bio je pripadnik 153. brigade iz Velike Gorice. U ožujku ili travnju 1994. ta se brigada transformirala pa je postao pripadnik 7. gardijske brigade i to pripadnik 3. bojne, topničke bitnice. Ta je brigada provela zimu 1994./1995. na Dinari, a zatim je uslijedila akcija „Maestral 2“.

Zapovjednik topničke bitnice bio je Ivica Tot. Jednog jutra vidio je pripadnike HV-a koji su zarobili neke ljude, nakon čega je došao kamion i odvezao te neprijateljske vojnike u zapovjedništvo brigade. Nakon što ih je obišao, njihov zapovjednik Ivica Tot je otišao u izviđanje zajedno sa svojim vozačem, nakon čega se nije vratio. Idućeg dana došla je zapovijed da se krene u potragu za njim i njegovim vozačem. U potragu ih je krenulo nekoliko, sjeća se Gaće, Forića i nekih inženjera koji su išli s njim. Potraga je trajala nekoliko sati. Kada je netko viknuo da je zapovjednik Tot pronađen, došli su do mjesta gdje je na jednom puteljku ležalo zgrčeno njegovo tijelo. Bio je bez opasača i pištolja, razdrljene košulje. Vidjeli su prostrijelne rane na tijelu i na potiljku. Vidno potresen, optuženik je nastavio svoj iskaz, rekavši da je netko dovezao sanitetsko vozilo u koje su stavili i odvezli njegovo tijelo, koje je bilo ukočeno i nisu ga mogli ispraviti. Oni su nastavili potragu za njegovim vozilom i vozačem. Vozača nisu pronašli, ali jesu vozilo u kojem se nalazila oprema i ključ od vozila koji je bio u bravi. Potom su se vratili u bitnicu i on se pošao odmarati, budući da je bio iscrpljen od potrage i imao je ranjene noge, od gljivica rasječena stopala zbog kojih je jedva hodao. U međuvremenu, dok se odmarao, začula se neka „buka“, došao je nekakav kamion iz zapovjedništva. Netko je rekao da je general Korade poslao dvojicu neprijateljskih zarobljenika. Vidio je kako ih izvlače iz kamiona. Bili su odjeveni u maskirnu odjeću. Započela je „dreka i gungula“, počeli su udarati te neprijateljske vojnike. On je zagrlio jednog od tih zarobljenika, dečki su mu rekli „nemoj, rekli su nam da im ne smijemo ništa“, ali on mu niti nije htio ništa napraviti. Okrenuo se i krenuo dalje, ali tada je čuo da jedan od njih urla

od bola te ga je on usmrtio da se ne muči. Zgrabio je pušku od šestoopt. Gaće i pucao u glavu zarobljeniku koji je vikao od bola. Čuo je više hitaca i vidio je da na udaljenosti od oko 5 m leži i drugi zarobljeni neprijateljski vojnik, još mu se trzala ruka. Nakon što je pucao osjećao se kao ispuhani balon. Potom se maknuo sa strane, otišao u kuću. Iduće jutro otišao je kod liječnika u Mlinište, zbog bolesnih nogu, a zatim je sanitetskim vozilom odvezen u Glamoč. Nakon sahrane Ivica Tota otvorio je bolovanje na kojem se nalazio do 1999. godine, kada je dobio častan otpust iz HV-a. Istaknuo je kako nije nikoga tijekom cijelog rata hladnokrvno i smišljeno ubio, kako se borio za svoju državu i stvarao je. Iskazao je žaljenje i kajanje za počinjeno djelo, rekavši da on živi i dalje s tim čovjekom kojega je ubio. Naveo je narodnu mudrost koja kaže da kad čovjek oduzme nekome život, on uzme na sebe i njegovu dušu i grijehe. Rekao je da nije bio sretan s tim što je napravio, da mu je žao mu zbog toga što je napravio, da je to velika mrlja na njemu, ali da ne može sada ništa ispraviti. Kazao je da nije maltretirao čovjeka kojega je ubio, nije ga ubio smišljeno niti iz zadovoljstva, želi vjerovati da mu je na taj način skratio muke. Rekao je da je kasnije radio puno dobroga, gradio mostove i ceste, ali ne smatra da ga to iskupljuje.

Okrivljenik je pojasnio svoj iskaz koji je dao pred redarstvenim vlastima. Rekao je da nije točno da je tada rekao da se Novačić nalazio u kamionu, već da se nalazio pored kamiona, u trenutku kada su dovezena dvojica ratnih vojnih zarobljenika. Navod da su se u njegovoj blizini, kada su on i nekoliko vojnika pucali iz pušaka i usmrtili drugog neprijateljskog zarobljenika, nalazio Gaća, Berak, Brmbota i Precehtjel pojasnio je te rekao da je pod tim mislio kako su se oni nalazili u njegovoj postrojbi, ali ne i da su bili pored njega kada se to događalo. Povukao je svoj dio iskaza iz istrage i rekao da ne zna tko je pucao u drugog zarobljenika³⁹. Objasnio je da je u zapisnik o njegovom ispitivanju u istrazi krivo uneseno da je zapovjednik o kome je on iskazivao bio Antun Novačić. Novačić je bio zapovjednik desetine u njihovoj bitnici, a pod zapovjednikom je mislio na Milana Kramarića.

Ispitivanje VI optuženog – Goran Gaća

Bio je pripadnik 7. gardijske brigade od listopada 1994. godine i to pripadnik 3. pješadijske bojne, topničke bitnice. Prisjetio se da je njihov zapovjednik Ivica Tot sa svojim vozačem otišao u izvidanje za njihov slijedeći položaj. Kako se nije vratio dobili su zapovjed da ga pođu tražiti. Sjeća se da je nekolicina iz njegaove bojne išla u potragu. Nakon izvjesnog vremena zapovjednik Tot je pronađen „izrešetan“, ležao je na leđima, skupljenih noga, netko je rekao da je zaklan, ali ipak nije bio. Pričekali su sanitetsko vozilo koje ga je odvezlo. Nastavili su potragu za vozačem i vozilom te su pronašli vozilo s kojim su Tot i vozač pošli u izvidanje. Nakon što su se vratili na položaje oko njih su se okupili pripadnici vojske koji su ih ispitivali o tome što se dogodilo. Njemu se nije dalo odgovarati na postavljena pitanja pa je otišao na svoj položaj negdje na petom ili šestom minobacaču. Na tom mjestu se nalazio sam. Nakon sat ili dva došao je kamion. Nije mu bilo znano tko se u njemu nalazio i koga su dovezli. U jednom trenutku 20-ak vojnika, među kojima je bilo i pripadnika HVO-a, kretali su se prema njemu, a pri tome su okružili jednog neprijateljskog vojnika. Kada su došli do njega na udaljenosti oko 5-10 m htio je sam vidjeti što se događa pa je došao do njih. Čuo je da je ispaljen jedan hitac, ali nije vidio tko ga je ispalio. Kad im se približio pored njega je bio Jurinec. Nakon nekoliko trenutaka vidio je neprijateljskog vojnika kako kleči na koljenima okrenut licem prema njima. U tom trenutku Jurinec se okrenuo prema njemu, istrgnuo mu automatsku pušku iz ruku. Okrivljenik je rekao kako se tada okrenuo i uputio prema minobacaču i tada je čuo još jedan hitac. Sam čin nije vidio. Nakon nekoliko minuta Jurinec je došao do njega i vratio mu pušku. Drugog zarobljenika nije vidio pa niti ne zna

³⁹ U istrazi je optuženi Jurinec iskazao da je drugi zarobljenik pogođen u nogu, da je puzao po livadi, a da je tada zapovjednik Novačić rekao da se prekine s tim i tada su on i drugi vojnici, pucali u drugog zarobljenika.

tko je u njega pucao i tko ga je ubio. Vidio je samo grupu ljudi oko njega na udaljenosti od 10 – 15 metara. Vidio je jedno mrtvo tijelo, na udaljenosti 10 – 15 metara od njegovog minobacača, drugo mrtvo tijelo nije vidio. Tijekom te noći ili slijedeće jutro napustili su položaje i otišli su na odmor. Rekao je da vojnici na položaju bitnice nisu imali oružje jer je oružje ostalo u kamionu s kojim je Tot išao u izviđanje. Rekao je da su mu četnici ubili pucanjem u potiljak i zaklali tetku i tetka prilikom pada Erduta, kad je on imao 16 godina i zbog toga ima košmare u glavi. Na kraju svog iskaza rekao je da ne odgovara istini da je pucao u ratne zarobljenike i da nikoga nije usmratio.

Ispitivanje VII optuženog Roberta Beraka

Bio je pripadnik 7. gardijske brigade HV-a od mjeseca rujna 1994. godine, i to pripadnik topničke bitnice, na topu od 120mm. Sjeća se položaja na kom su bili kada su dobili zapovjed da s kamionom odu u zapovjedništvo brigade po neki paket. Pretpostavlja da je tu zapovjed njemu dao zapovjednik bitnice Kramarić. S njim je bio Precehtjel, vozač i još netko. U zapovjedništvu se nalazilo dosta ljudi, među njima prepoznao je generala Koradea. Oni su im predali dvojicu ratnih zarobljenika koji su se popeli u teretni dio kamiona i sjeli uz kabinu. Vratili su se na borbene položaje gdje ih je dočekala hrpa ljudi. Dvojica neprijateljskih vojnika izvučena su iz kamiona. U tom trenutku Precehtjelu je pozlilo zbog čega ga je on odveo u baraku pa mu nije poznato tko je pucao i tko je ubio dvojicu zarobljenih neprijateljskih vojnika. Naglasio je da nije znao „po što ide“, jer da je znao, sigurno ne bi išao po te neprijateljske zarobljenike. Nikoga od njih nije udario niti je s njima razgovarao.

Dopuna dokaznog postupka

Braniteljica III optuženika predložila je dopunu kaznenog postupka ispitivanjem vještaka psihijatra dr. Davora Zdunića o ubrojivosti njezina branjenika *tempore criminis* te njegovom psihičkom stanju uopće.

Rješenje Vijeća

Prijedlog za ispitivanjem vještaka psihijatra u odnosu na III opt. je usvojen, a vijeće je *ex officio* odlučilo da se vještak ispita i u odnosu na V optuženika.

Dr. Davor Zdunić - dopuna vještačenja

Rekao je da je nakon što je pročitao zapisnik o ispitivanju III optuženika, a ukoliko sud utvrdi da je bilo tako ili slično kao što je optuženik naveo, moguće umanjeno ubrojivosti III optuženog, ali ne u znatnijem stupnju.

U svojoj obrani okrivljenik je izjavio da nije bio sudionik dva odvojena događaja već samo jednog i da je reagirao na način na koji jest, iz razloga što je vjerovao kako je jedan od zarobljenika vjerojatno ubio njegovog najboljeg prijatelja, gotovo „brata“ iz rata, Ivicu Tota.

Nedvojbeno je da je taj događaj doveo do težih psihičkih posljedica za okrivljenika, ali ubrojivost nije mogla biti znatno umanjena jer je i sam rekao da, iako mu je pao mrak na oči, iako je poludio, pobjesnio i htio ubiti neprijateljskog vojnika to nije mogao pa mu je pucao u donje ekstremitete.

Nakon što je pročitao obranu V opt. Nenada Jurineca izjavio je kako ne mijenja ništa u svom prethodnom nalazu i mišljenju.

Zamjenik ŽDO izmijenio je grešku iz optužnice u kojoj je pogrešno bio citiran članak Ženevske konvencije, na način da se **djelomično mijenja optužnica** i to tako da umjesto riječi „protivno odredbi članka 3. i članka 13. stavak 1. točke a“, trebaju stajati riječi „protivno odredbama članka 3. stavak 1. točke 1.a i članka 13.“

Glavna rasprava je odgođena, a nastavak iste je zakazan za 20. listopada 2011. u 9 sati.

20. listopada 2011. godine – govori stranaka

Izvjestava: Marko Sjekavica, Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb

Suđenje prate i Maja Kovačević Bošković, Građanski odbor za ljudska prava; Monika Čavlović, Ured OEES-a u Zagrebu; supruga I optuženog

Predsjednik vijeća je, budući da stranke nisu imale daljnjih dokaznih prijedloga, a vijeće nije smatralo da ima potrebe za izvođenjem dodatnih dokaza, objavio da je **dokazni postupak završen**. Prešlo se na **govore stranaka**.

Zamjenik Županijskog državnog odvjetnika iz Zagreba Jurica Ilić

u svom govoru istaknuo je da je dokaznim postupkom neprijeporno utvrđeno da su optuženici počinili predmetno kazneno djelo, da je iz iskaza svjedoka nesporno proizišlo da su pripadnici Sedme gardijske brigade zarobili vojnike VRS-a, a potom ih, po zapovijedi generala Koradea, ubili. Dodao je da je u dokaznom postupku bilo potrebno utvrditi tko je ubio ratne zarobljenike. Iz svjedočkih iskaza, istaknuo je zamjenik ŽDO-a, proizišlo je da su I opt. Črnčec i II opt. Šavorić, pucajući iz vatrenog oružja, usmrtili oštećenike Radoslava Lakića i Peru Vidovića. Također je razvidno da je kraj Zapovjedništva Sedme gardijske brigade oformljen streljački vod, u kojem su bili III opt. Novačić, IV opt. Precehtjel i VII opt. Berak koji su iz automatskih pušaka usmrtili NN mušku osobu, koja je bila ranjena u ruku i Petra Jotanovića. Iz iskaza svjedoka također neprijeporno proizlazi da su zarobljeni neprijateljski vojnici Dragoslav Mutić i Borislav Vukić dovedeni na položaje topničke bitnice 3. bojne, gdje su u njih pucali III, IV, V, VI i VII optuženi. Rekao je da su obrane optuženika u suprotnosti s izvedenim dokazima. Svojim protupravnim radnjama svi optuženici su ostvarili biće kaznenog djela ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika, zbog čega je tužitelj predložio da ih se proglašuje krivima i osudi po zakonu.

Branitelj I optuženog, odvjetnik Željko Olujčić

istaknuo je u svom govoru da se njegov branjenik u inkriminiranoj situaciji našao kao potpuno pasivna osoba jer je njegov nadređeni, general Korade, bio prisutan *tempore criminis suspecti*, a optuženi Črnčec nije niti prenosio, niti izvršio njegove zapovjedi vezane za likvidaciju zarobljenika. Rekao je da optužba krivnju I opt. Črnčeca temelji na iskazima Steve Pikivača, Davora Pajtaka, Milana Čekade i Slobodana Jamnića, iako niti jedan od ovih svjedoka nije rekao

da je njegov branjenik pucao u jednog od zarobljenika. Čak ni iz iskaza Franje Ferlina, koji je rekao da je I opt. Črnčec bio nazočan inkriminiranom događaju, ne proizlazi da je on ujedno i pucao u zarobljenike. Reкао je da njegov branjenik nije, na bilo koji način, maltretirao niti udarao zarobljenike, da je bio kod njih prisutan prilikom izvršenja prve inkriminacije iz optužnice, ali se držao posve pasivno. Dodao je da špijuni ne predstavljaju osobe zaštićene odredbama III Ženevske konvencije. Istaknuo je da se optuženicima za ratne zločine ne može suditi za nekažnjavanje podređenih kao modus zapovjedne odgovornosti jer isto nije *tempore criminis suspecti* predstavljalo dio međudržavnog prava koji je bio uključen u okvire tada važećeg OKZRH, a korpus međunarodnog humanitarnog prava i OKZRH kao nacionalno kazneno pravo, su međusobno ograničavajući. Upozorio je vijeće da ne potpadne pod ničiji pritisak, pa tako ni pritisak organizacija koje prate suđenje i da uzdignute glave, kao hrvatski sud, primijene hrvatske propise i međunarodne norme. Predložio je da se temeljem čl. 354. st. 3. ZKP-a njegov branjenik oslobodi krivnje.

I optuženi Emil Črnčec

u potpunosti je prihvatio završni govor svoga branitelja i dodao je da kada se detaljnije proanalizira iskaz svjedoka Davora Pajtaka, iz istog ne proizlazi da bi prvooptuženik bio prisutan počinjenju kaznenog djela, a razvidno je da ga svjedok niti ne poznaje.

Branitelj II optuženog, odvjetnik Zvonimir Hodak

u završnom je govoru naveo da se tvrdnje optužbe u odnosu na njegovog branjenika temelje na iskazima svjedoka Franje Ferlina i Davora Pajtaka, koji su obojica kontradiktorno iskazivali na glavnoj raspravi, u odnosu na njihov iskaz dan tijekom istrage, a na divergentnim iskazima se ne može zasnivati osuđujuća presuda. Reкао je da su ti iskazi nevjerodostojni i da bi sud trebao primijeniti načelo *in dubio pro reo* u odnosu na II opt. Šavorića. Istaknuo je da je optuženik MKSJ-a Zoran Erdemović⁴⁰, koji je u jednom danu, u Srebrenici, po naredbi Ratka Mladića, ubio 120 ljudi, osuđen na kaznu od 5 godina zatvora. Spomenuo je i odluku VSRH koja je omogućila opt. Blagojeviću⁴¹ da pobjegne u Kanadu. Istaknuo je da bi ljudi koji promatraju ovo suđenje, uključujući i sve niže činovnike EU, koji imaju puna usta procesuiranja ratnih zločina u RH, trebali znati da su ljudi koji su optuženi u ovom kaznenom predmetu divovi koji su stvorili Hrvatsku državu. Zaključio je da detaljna analiza dokaznog materijala dovodi do zaključka da njegov branjenik nije pucao u ratne zarobljenike te je stoga predložio da se istoga oslobodi optužbe.

Braniteljica II optuženog, odvjetnica Tanja Vranjican Đerek

rekla je u svom govoru da zastupnik optužbe nije odstupio od analize dokaznog materijala iz optužnice, iako su se na glavnoj raspravi ti dokazi razvodnili. Samo jedan svjedok, Franjo Ferlin, ostao je pri svom iskazu iz istrage, u kojem tereti II opt. Šavorića, ali taj svjedok je alkoholičar i

⁴⁰ Vjerojatno se misli na opt. Dražena Erdemovića koji je na temelju priznanja kaznenog djela i pokajanja za isto sklopio nagodbu s Uredom tužitelja MKSJ-a, što je utjecalo na visinu izrečene kaznene sankcije te je za ubojstvo oko 70 ljudi, kao kršenje zakona i običaja ratovanja, osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 5 godina.

⁴¹ Odvjetnik Hodak vjerojatno je mislio na opt. Mitra Arambašića koji je pravomoćno osuđen za ratni zločin protiv civilnog stanovništva i ratni zločin protiv ratnih zarobljenika na 20 godina zavora, a prilikom obnovljenog postupka, na koji je imao pravo jer je bio osuđen u odsutnosti, VSRH mu je, nakon 6 i pol godina, ukinuo pritvor, uz obrazloženje da pritvor ne može biti zamjena za kaznu.

njegov je iskaz nevjerodostojan i u suprotnosti s iskazima drugih svjedoka. Nalaz i mišljenje vještaka upućuju na to da su oštećenici Radoslav Lakić i Pero Vidović usmrćeni pucanjem u sljepoočnicu, a to je u suprotnosti s iskazom svjedoka Ferlina. Istaknula je da svjedok Slobodan Jamnić na čijem iskazu optužba temelji svoje navode protiv njenog branjenika, uopće nije bio očevidac kritičnog događaja. Iskaz svjedoka Davora Pajtaka iz istrage bio je nametnut od strane policije. Izrazila je mišljenje da je vijeće trebalo u svojstvu svjedoka ispitati Zaima Imamovića⁴². Identitet ubijenog neprijateljskog vojnika, navodnog obavještajca, Pere Vidovića, ostao je upitan jer je o njemu govorio jedino svjedok Milovan Živković, čiji iskaz nije vjerodostojan. Rekla je da se sa sigurnošću ne može utvrditi da je II optuženi Tihomir Šavorić počinio predmetno kazneno djelo te je predložila da se oslobodi optužbe.

II optuženi Tihomir Šavorić

pridružio se završnim govorima svojih branitelja i dodao da je u predistrazi bilo nepravilnosti i da je došlo do pritisaka od strane policije, prilikom ispitivanja svjedoka i osumnjičenika. Rekao je da svjedok Davor Pajtak, kao dočasnik, sigurno nije držao stražu nad zarobljenim neprijateljskim vojnicima. Prilično neuvjerljivo je iskazao žaljenje za ono što su učinili njegovi vojnici, a što je prethodnog dana saznao prilikom iznošenja obrana optuženika. Ustvrdio je da se s generalom Koradeom nije moglo drukčije. Dodao je da su u policiji nagovarali III optuženoga Antuna Novačića da protiv njega svjedoči, kako bi mu pogodovali u ovom kaznenom postupku.

Braniteljica III optuženog, odvjetnica Ana Marija Gospočić

u svom govoru istaknula je da njen branjenik poriče, i da niti jednim dokazom nije utvrđeno, da bi bio prisutan, osobno sudjelovao i osobno pucao u sklopu streljačkog voda u zarobljene Petra Jotanovića i NN mušku osobu, pred Zapovjedništvom 7. gardijske brigade, u Halapićima. Također je dodala da nije utvrđeno da je njen branjenik, ali nije utvrđeno niti tko je, s položaja topničke bitnice, otišao u Zapovjedništvo po ratne zarobljenike i doveo ih na položaj bitnice. Stoga je predložila da se III. opt. Novačić oslobodi u odnosu na ovu inkriminaciju.

Braniteljica III optuženog, odvjetnica mr. sc. Laura Valković

rekla je u svom govoru da je nedvojbeno dokazano da III optuženik nije počinio drugi dio inkriminacije, koji se odnosi na usmrćivanje zarobljenika u Mliništu, na način kako to optužba tvrdi, već da je samo pucao jednom od dvojice zarobljenika u donji dio tijela. Istaknula je da je upitan identitet dvojice ratnih zarobljenika ubijenih na položaju bitnice u Mliništu. Naime, na tijelima Borislava Vukića i Dragislava Mutića, prilikom vanjskog pregleda tijela, nisu konstatirane rane na glavi, a takva ozljeda je trebala biti utvrđena, s obzirom da je V. opt. Jurinec rekao da je jednome od zarobljenika pucao u glavu. Budući da oba njihova tijela nisu pronađena mumificirana, ova dvojica zarobljenih vojnika VRS-a nisu mogli biti niti skupa ubijeni. III opt. Novačić priznaje pokušaj ubojstva jednog od dvojice zarobljenih neprijateljskih vojnika, ali je on tada bio u visokom afektivnom stanju, zbog saznanja o ubojstvu svoga najboljeg prijatelja i zapovjednika Ivica Tota. Braniteljica je stoga predložila izmjenu činjeničnog supstrata optužnice i osudu njenog branjenika samo za onaj dio činjeničnog supstrata koji je priznao. Ujedno je predložila ukidanje pritvora.

Braniteljica IV optuženoga, odvjetnica Gordana Grubeša

⁴² Svjedok Branko Žeželj, u svom iskazu, danom na glavnoj raspravi, dana 11. travnja 2011. godine, rekao je da mu je o inkriminiranom događaju pričao Zaim Imamović, zaposlen u Plivi, koji je *tempore criminis* čuvao stražu u Zapovjedništvu 7. gardijske brigade.

u završnom govoru istaknula je da niti iz jednog dokaza izvedenog u predmetnom postupku ne proizlazi da bi njen branjenik počinio kazneno djelo koje mu se optužnicom stavlja na teret. Ukazala je na manjkavosti provedene predistrage i istrage, rekavši kako je izveden niz nezakonitih dokaza. Nitko od svjedoka IV. opt. Precehtjela nije doveo u vezu s inkriminacijom. On zaista jest otišao u Zapovjedništvo 7. gardijske brigade, misleći da ide preuzeti određene pakete i nije imao niti svijesti, niti volje niti znanja da odvodi zarobljenike na likvidaciju. Rekla je da bi njen branjenik eventualno mogao odgovarati za pomaganje u počinjenju kaznenog djela, ali ni u tom slučaju nema dovoljno elemenata na kojima bi se temeljila osuđujuća presuda. S obzirom na to kakav je bio general Korade, na čiji su se spomen nekim svjedocima tresle ruke, IV opt. Precehtjel nije imao izbora u svom postupanju te je braniteljica predložila da vijeće prilikom odmjeravanja kazne uzme u obzir čl. 7. st. 4. Statuta MKSJ-a⁴³. U potpunosti je podržala govor braniteljice III opt. Novačića u odnosu na formiranje streljačkog voda pred Zapovjedništvom 7. gardijske brigade. Predložila je, s obzirom na prethodno navedeno, da se njenog branjenika oslobodi optužbi i pusti iz pritvora.

Branitelj V optuženoga, odvjetnik Marko Zečević

u svom govoru rekao je da njegov branjenik nije postupio protivno odredbama Ženevskih konvencija i nije postupao po naredbi svoga nadređenoga, već samostalno, bez ičije zapovijedi. Nalazio se u zabludi o biću kaznenog djela, koja isključuje namjeru počinitelja i isključuje kažnjivost. Naveo je da pravo dozvoljava u pojedinim okolnostima da se oduzme ljudski život, a to su slučajevi nužne obrane, krajnje nužde, eutanazije, izvršenja smrtno kazne. Iz iskaza svjedoka proizlazi da je V opt. Jurinec pucao u jednog od zarobljenika kako bi mu uskratio muke i to iz samilosti pa time nije počinio kazneno djelo, već se radilo o ubojstvu iz milosrđa. Pucao je kad je čuo nevjerojatan jauk ranjenog zarobljenika kako bi mu otklonio svaku bol. Istaknuo je da nije izvršena obdukcija tijela oštećenih Borislava Vukića i Dragoslava Mutića. Rekao je da u ovom predmetu kaznena odgovornost njegovog branjenika nije na nesumnjiv način utvrđena te je stoga predložio njegovo oslobađanje ili podredno donošenje odluke sudskog vijeća koju će V opt. Jurinec ispoštovati.

V optuženi Nenad Jurinec

u potpunosti je prihvatio završni govor svog branitelja i dodao da se kaje i iskreno žali zbog inkriminiranog događaja i ubijenih ratnih zarobljenika. Rekao je da on više ne može ništa promijeniti i vratiti, da vjeruje da će odluka suda biti pravična i da će je on u svakom slučaju poštovati.

Branitelj VI optuženoga, odvjetnik Emir Midžić

je naglasio u svom govoru da se njegovom branjeniku niti ne stavlja na teret incidente iz optužnice koji su se dogodili u zaseoku Halapići. U dokaznom postupku nije dokazano da bi VI opt. Gaća počinio kazneno djelo u Mliništu, na položaju topničke bitnice, koje mu se optužnicom stavlja na teret. Tijekom postupka je utvrđeno tko je pucao u dvojicu tamo ubijenih zarobljenih neprijateljskih vojnika, a iz izvedenih dokaza je proizašlo da je V opt. Jurinec istrgnuo njegovom branjeniku pušku iz ruku. Okolnost da se on, kako su neki svjedoci spomenuli, nalazio u blizini, za vrijeme kritičnog događaja, nije dostatna da ga se proglasi krivim kao počinitelja, ali ni kao supočinitelja ni kao pomagača jer nije imao nikakvu namjeru da puca u ratne zarobljenike. U

⁴³ Prema odredbi čl. 7. st. 4. Statuta MKSJ-a izričito je isključeno naređenje nadređenoga kao osnova za oslobođenje od kaznene odgovornosti, ali je istovremeno propisano da se postupanje po naređenju nadređenoga može smatrati olakotnom okolnošću prilikom odmjeravanja kazne.

suprotnom bi svi prisutni pripadnici HV-a mogli biti optuženi i osuđeni. Predložio je da se njegovog branjenika oslobodi optužbe i pusti na slobodu.

Branitelj VII optuženoga, odvjetnik Stipica Akrap

je rekao u svom završnom govoru da nitko od svjedoka nije teretio njegovog branjenika koji sam niti na spori da je bio prisutan odlasku u Zapovjedništvo po pakete i sudjelovao u dovoženju zarobljenika na položaj bitnice. Međutim on nije bio prisutan likvidaciji zarobljenih neprijateljskih vojnika jer se, zajedno s IV optuženikom, maknuo nakon što su zarobljenike doveli u Mlinište. Pridružio se završnim govorima branitelja II, III, V i VI optuženih. Rekao je da je dužina ovog postupka dovoljna kazna za VII optuženog Berka, koji predmetno kazneno djelo nije počinio. Predložio je da se njegovog branjenika oslobodi optužbe.

Vijeće je utvrdilo da, nakon iznesenih završnih govora stranaka, nema potrebe za izvođenjem daljnjih dokaza te je predsjednik vijeća objavio da je **glavna rasprava završena**.

Objava presude je zakazana za 24. listopada 2011. u 14 sati.

24. listopada 2011. godine – objava presude

Izvjestava: Marko Šjekavica, Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb

Suđenje prate i Maja Kovačević Bošković, Građanski odbor za ljudska prava; Monika Čavlović, Ured OEES-a u Zagrebu; obitelji i prijatelji optuženih; novinari

Nakon vijećanja i glasovanja sud je u ime Republike Hrvatske izrekao **presudu** kojom su:

II optuženi Tihomir Šavorić,

III optuženi Antun Novačić,

IV optuženi Robert Precehtjel,

V optuženi Nenad Jurinec i

VII optuženi Robert Berak,

proglašeni krivima,

što su dana 9. i 10. rujna 1995. godine, u sklopu međunarodnog sukoba u Bosni i Hercegovini, u odnosu na zarobljene pripadnike Vojske Republike Srpske: Radoslava Lakića, Peru Vidovića, Petra Jotanovića, Dragoslava Mutića, Borislava Vukića i jednu nepoznatu mušku osobu, koji su dovedeni u zaseok Halapići, u Zapovjedništvo 7. gardijske brigade, postupili protivno odredbama Treće Ženevske konvencije o postupanju s ratnim zarobljenicima i to na način da je II opt. Šavorić, izvršavajući zapovjed generala Koradea, iz vatrenog oružja usmrtio Peru Vidovića, a III

opt. Novačić, zajedno sa IV opt. Precehtjelom i VII opt Berakom, znajući da će zarobljenici biti usmrćeni, kamionom prevezao na polažaje topničke bitnice, 3. bojne, 7. gardijske brigade, Dragoslava Mutića i Borislava Vukića, gdje su te zarobljenike pucajući iz automatskih pušaka usmrtili III opt Novačić i V opt. Jurinec; a

I optuženi Emil Črnčec i

VI optuženi Goran Gaća

oslobođeni krivnje,

da bi I opt. Črnčec, zajedno s II opt. Šavorićem iz vatrenog oružja usmratio Radoslava Lakića i Peru Vidovića, a VI opt. Gaća, zajedno s III opt. Novačićem, IV opt. Precehtjelom, V opt. Jurinecom i VII opt Berakom, iz automatskih pušaka usmratio Dragoslava Mutića i Borislava Vukića.

Presudom je utvrđeno da su **II, III i V** optuženi, protivno pravilima međunarodnog humanitarnog prava, ubijali zarobljenike, čime su **počinili ratni zločin protiv ratnih zarobljenika**, a **IV i VII** opt. su III i V optuženom **pomagali u počinjenju** kaznenog djela ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika. I i VI optuženi su oslobođeni krivnje temeljem čl. 354. st. 1. t. 3., budući da im nije dokazano da su počinili djelo za koje su optuženi.

Zbog toga su navedeni optuženici osuđeni na kazne zatvora i to:

II optuženi Tihomir Šavorić na kaznu zatvora u trajanju od **6 godina**,

III optuženi Antun Novačić na kaznu zatvora u trajanju od **5 godina**,

IV optuženi Robert Precehtjel na kaznu zatvora u trajanju od **2 godine**,

V optuženi Nenad Jurinec na kaznu zatvora od **6 godina** i

VII optuženi Robert Berak na kaznu zatvora od **2 godine**.

Određeno je da se optuženicima se u izrečene kazne ima uračunati vrijeme provedeno u pritvoru⁴⁴.

Osuđenici su u cjelosti oslobođeni plaćanja **troškova kaznenog postupka** budući da bi naknada istih dovela u pitanje njihovo uzdržavanje i uzdržavanje osoba koje su dužni uzdržavati.

Vijeće je donijelo **rješenje** kojim je II opt Šavoriću, III opt. Novačiću i V opt. Jurinecu produžilo **pritvor** do pravomoćnosti presude, odnosno do pravomoćnosti rješenja o upućivanju na

⁴⁴ II opt. Šavorić u pritvoru je bio od 19. rujna 2009. do 18. lipnja 2010. i od 3. kolovoza 2010. na dalje; III opt. Novačić u pritvoru je bio od 19. rujna 2009. do 18. lipnja 2010. i od 2. kolovoza 2010. na dalje; IV opt. Precehtjel u pritvoru je bio od 19. rujna 2009. do 18. lipnja 2010. i od 10. kolovoza 2010. do 24. listopada 2011.; V opt. Jurinec u pritvoru je bio od 19. rujna 2009. do 18. lipnja 2010. i od 21. siječnja 2011. na dalje; VII opt. Berak u pritvoru je bio od 19. rujna 2009. do 18. lipnja 2010. i od 10. kolovoza 2010. do 24. listopada 2011.

izdržavanje kazne zatvora, a najdulje do isteka izrečenih kazni zatvora. U odnosu na ostale optuženike ukinut je pritvor.

U iznesenom **usmenom obrazloženju presude** predsjednik vijeća sudac Marijan Garac, rekao je da nije sporno da su pripadnici 7. gardijske brigade zarobili pripadnike VRS-a, navedene u optužnici. Iz iskaza Steve Pikivače proizlazi da je među ratnim zarobljenicima bio i neprijateljski vojnik koji je bio ranjen u ruku. Iskazi svjedoka koji detaljno i okolnosno opisuju kako i na koji način je II opt. Šavorić pucao, upućuju na to da je njegova obrana nevjerodostojna. Isti je svoje radnje poduzeo svjesno, s punim stupnjem krivnje i postupio je nečovječno, od čega se, kao časnik HV-a, trebao suzdržati. V opt. Jurinec je u iskazu danom redarstvenim vlastima u cijelosti priznao kazneno djelo, a vijeće je upravo tom njegovom iskazu dalo povjerenje. III opt. Novačić je također priznao kazneno djelo koje mu je stavljeno na teret, ali je tvrdio da je pucao u noge zarobljenom neprijateljskom vojniku. Za taj dio optuženikovog iskaza vijeće je utvrdilo da je nevjerodostojan, neistinit i u suprotnosti s iskazima svjedoka. III i V optuženi su radnje poduzeli svjesno i voljno, s maksimalnim stupnjem krivnje, koji je kod III opt. Novačića bio nešto niži, ali i dalje visok. Niti iz jednog izvedenog dokaza nije proizišlo da bi III, IV i VII opt. oformili streljački vod kod Zapovjedništva 7. gardijske brigade u Halapićima. U svojim obranama, IV opt. Precehtjel i VII opt. Berak, priznali su objektivni učin kaznenog djela, odvoženje zarobljenika iz Zapovjedništva u Halapićima na položaj topničke bitnice u Mliništu, što su potvrdili i iskazi svjedoka, a istovremeno su dotični optuženici porekli subjektivni učin kaznenog djela, svijest da svojom radnjom pomažu počinjenje kaznenog djela. Vijeće je utvrdilo da su VI i VII optuženi svjesno pomogli III i V optuženima u ostvarenju biča kaznenog djela, s time da se radilo o lakšem obliku sudioništva jer o njihovoj radnji nije ovisio učin kaznenog djela. Predsjednik vijeća je rekao da je sud djelomično izmijenio činjenični opis kaznenog djela iz optužnice, ne smatrajući pritom da je time povrijeđen objektivni identitet optužnice. Prilikom izricanje kaznenih sankcija, sud je uzeo u obzir olakotne i otegotne okolnosti za svakoga od osuđenih optuženika. U odnosu na I opt. Črnčeca i VI opt. Gaću, sud nije našao niti jedan dokaz iz kojega bi proizašlo da su počinili kazneno djelo stavljeno im na teret.

Predsjednik vijeća upozorio je stranke o pravu na žalbu i odgovor na žalbu te ih obavijestio da će im se dostaviti pisani opravak presude.